

Gofalu am Adeiladau Eglwysig Adroddiad Blynyddol 2018

Cynnwys

Tudalen 1	Trosolwg
Tudalen 2	Llanelwy
Tudalen 12	Bangor
Tudalen 18	Tyddewi
Tudalen 26	Llandaf
Tudalen 36	Mynwy
Tudalen 44	Abertawe ac Aberhonddu
Tudalen 50	Comisiwn Cadeirlannau ac Eglwysi
Tudalen 52	Cau Eglwysi ac Eglwysi Diangen

Hawlfraint:

Cyhoeddwyd gan Gorff Cynrychiolwyr yr Eglwys yng Nghymru, Gorffennaf 2019.
Ni cheir atgynhyrchu unrhyw ran o'r cyhoeddiad hwn heb ganiatâd ymlaen llaw gan y Rheolwr Cyhoeddiadau.
Corff Cynrychiolwyr yr Eglwys yng Nghymru, 2 Sgwâr Callaghan, Caerdydd. CF10 5BT
Pob llun © Corff Cynrychiolwyr yr Eglwys yng Nghymru.

Trosolwg

Nod yr adroddiad cyntaf hwn yw dangos y gwaith amrywiol sy'n cael ei wneud i gynnal a gofalu am adeiladau eglwysig sy'n perthyn i'r Eglwys yng Nghymru.

Rydym yn gweithredu 1296 o adeiladau eglwysig ledled Cymru (70% ohonynt yn adeiladau rhestredig). Mae pob un o'r rhain o dan berchnogaeth ganolog ond yn cael eu rheoli'n lleol. Mae cynulleidfaoedd lleol, drwy eu Cyngor Eglwys, yn gyfrifol am gynllunio, trefnu a chyllido'r gwaith o gynnal a chadw, trwsio a gwella eu heglwys. O ystyried bod llawer o'r adeiladau hyn wedi'u rhestru ac o bwysigrwydd cenedlaethol o ganlyniad, y gwir amdani yw bod pobl leol yn gofalu am asedau sy'n bwysig yn genedlaethol. Gwirfoddolwyr yw mwyafrif y bobl hyn ac mae'r ffaith bod yr adeiladau cymunedol hollbwysig hyn yn dal ar gael i'w defnyddio yn tystio i'w hegni a'u dyfalbarhad.

Mae angen cael caniatâd (neu hawleb) i wneud y rhan fwyaf o waith ar adeiladau eglwysig. Mae ein system hawlebau'n cael ei hystyried yn ddigon cadarn ac yn gyfwerth â'r system seciwlar i gael Esemptiad Eglwysig o Gydsyniad Adeilad Rhestredig (o dan Orchymyn Esemptiad Eglwysig (Adeiladau Rhestredig ac Ardaloedd Cadwraeth) (Cymru) 2018). Mae ceisiadau am hawleb yn destun ymgynghoriad allanol a chyhoeddus

ac mae paneli o gynghorwyr arbenigol o'r enw Pwyllgorau Ymgynghorol Esgobaethau yn craffu'n fanwl arnynt. Mae Canghellor yr Esgobaeth yn gwneud y penderfyniad yn dilyn cyngor gan Bwyllgor Ymgynghorol yr Esgobaeth ac yn sgil ymatebion i ymgynghoriad. Caiff hawlebau eu hystyried ar sail esgobaeth gyda phob Esgobaeth â'i Bwyllgor Ymgynghorol ei hun; mae'r Pwyllgor yn cynnwys aelodau di-dâl sy'n rhoi eu hamser a'u harbenigedd i wneud penderfyniadau sy'n cydbwysu gofynion, sy'n gallu bod yn gystadleuol. Mae'r Pwyllgorau Ymgynghorol yn ganolog i'r system hawlebau ac, fel eglwysi lleol, yn ddibynnol ar gyfraniad gwirfoddolwyr. Mae'r adroddiad hwn yn cofnodi'r holl geisiadau am hawlebau a gyflwynwyd yn 2018 ym mhob Esgobaeth ac yn dangos y gwaith sylweddol sy'n cael ei wneud gan y Pwyllgorau wrth ystyried cyngor ar bob cynnig.

Rydym wedi cynnwys rhestri o'r hyn a ystyriwn ni yn rhestri 'A' a 'B'. Gan ddefnyddio'n system hawlebau ar-lein, gofynnir i eglwysi lleol gofrestru'r holl waith maent yn ei wneud. Mae rhywfaint ohono'n waith mân nad yw'n gofyn am hawleb (Rhestr A) ond mae cofnodi'r rhain yn gweithredu fel llyfr lòg o'r gwaith a wneir. Mae gwaith arall yn fach a rheolaidd ond angen rhywfaint o fonitro (Rhestr B). Mae'r

rhestr hon yn rhoi'r cyfle i fwrw golwg dros waith syml, a'i alw i mewn i gael hawleb lawn os oes angen. Mae'n rhaid cael hawleb lawn ar gyfer y gweddill.

Mae ymgynghori'n ganolog i'r broses o wneud cais am hawleb; bydd hysbysiad safle a hysbysebion ar y we yn tynnu sylw'r cyhoedd at waith ac mae sylwadau'n cael eu hystyried gan Ganghellor yr Esgobaeth wrth wneud penderfyniad. Weithiau, bydd hyn yn arwain at wrandawriad cyhoeddus i drafod y cynnig.

Mae'r adroddiad hwn yn cynnwys gwybodaeth am eglwysi sydd wedi'u datgan yn rhai diangen yn ystod y flwyddyn hefyd. Yn anffodus, mae angen rhoi'r gorau i ddefnyddio rhai eglwysi ar gyfer addoliad rheolaidd weithiau; gall hyn fod oherwydd costau trwsio sylweddol neu oherwydd bod ffocws cenhadaeth wedi symud i leoliad arall. Unwaith y bydd eglwys yn ddiangen bydd esemptiad eglwysig yn dod i ben.

Gobeithio y bydd yr adroddiad hwn, a'r rhai sy'n dilyn, yn ffordd o atgoffa am yr ymdrechion sylweddol sy'n cael eu gwneud ar bob lefel i ofalu am ein hadeiladau eglwysig. Dylai fod yn gydnabyddiaeth hefyd i'r cyfraniad aruthrol mae gwirfoddolwyr yn ei wneud i ofalu am y mannau gwerthfawr hyn.

Esgobaeth Llanelwy

Mae'r Esgobaeth yn y gogledd-ddwyrain ac mae'n cwmpasu siroedd Dinbych, y Fflint, Wrecsam, hanner Conwy a rhannau o Wynedd a Phowys.

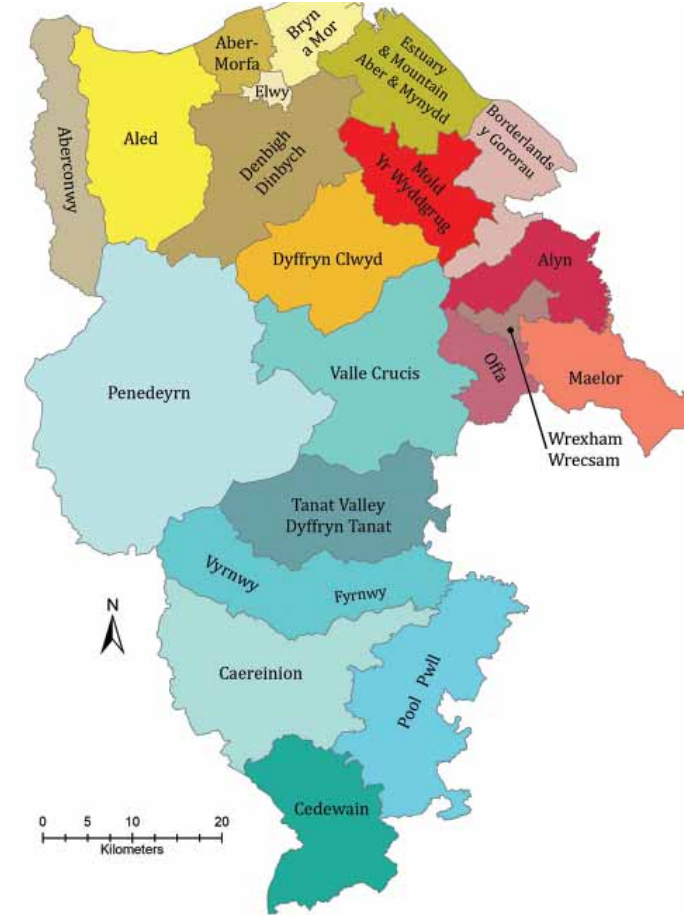
Mae'r Esgobaeth yn gofalu am 216 o eglwysi, y mae eu hanner yn adeiladau rhestredig gradd I a gradd 2*, sydd wedi'u gwasgaru ledled ei 21 Ardal Cenhadaeth a Bywoliaeth.

Rydym yn deulu o dros 7,000 o addolwyr rheolaidd, gyda 80 o glerigion llawn amser a thros 500 o arweinwyr lleyg. Mae Esgobaeth Llanelwy'n ei theimlo'n anrhydedd i fod yn bresenoldeb Cristnogol ym mhob cymuned, i gerdded gyda phobl ar daith bywyd ac i gynnig gweddïau i ddathlu'r cerrig milltir mewn bywyd.

Mae rhannau mawr o'r esgobaeth yn wledig, ond mae yna ardaloedd diwydiannol a masnachol pwysig yn datblygu'n barhaus o amgylch Glannau Dyfrdwy a Wrecsam. Mae'r llain arfordirol yn gartref i ganolfannau gwyliau traddodiadol ac mae twristiaeth yn ddiwydiant pwysig mewn llawer o rannau o'r esgobaeth.

Mae Llanelwy'n cynnig:

- Croeso i bawb;
- Cyfleoedd gwella bywyd i bawb;
- Ymrwymiad i feithrin rhoddion Duw i bawb;
- Dathlu a chadwraeth ein lleyfydd arbennig iawn;
- Ymrwymiad i gerdded ochr yn ochr â'r rhai sydd mewn angen;
- Calon weddigar yn ganolog i bob cymuned.

Llanelwy - Ceisiadau Rhestr 'A'

Rhif y cais	Eglwys	Gradd	Crynodeb o'r gwaith	Crëwyd
2018-000170	Y Santes Fair, Ysgeifiog (1534)	II	Ychwanegu to bychan dros yr hysbysfwrdd wrth giât yr eglwys i atal dŵr rhag mynd i mewn i'r rhan gaeedig.	08/02/2018
2018-000200	Sant Mihangel, Efenechtyd (1739)	II*	Codi arwydd newydd i'r eglwys.	03/03/2018
2018-000225	Y Santes Fair, Yr Wyddgrug (1237)	I	Atgyweiriadau i foeleri'r eglwys.	04/04/2018
2018-000228	Y Santes Fair, Yr Wyddgrug (1237)	I	Archwiliad nwy ar foeleri'r eglwys.	09/04/2018
2018-000262	Sant Mihangel, Abergele (1025)	II*	Gwaith adferol ar goed yn y fynwent.	16/04/2018
2018-000275	Sant Ioan Fedyddiwr, Penarlâg (1807)	II*	Atgyweiriadau i'r system wresogi sydd eu hangen oherwydd bod pibellau'n gollwng.	25/05/2018
2018-000278	Santes Tudful, Coedpoeth (1105)		Angen offer cegin a thoiled newydd.	29/05/2018
2018-000312	Sant Aelhaearn, Cegidfa (1298)	I	Gosod mesurydd nwy newydd.	14/06/2018
2018-000330	Sant Ioan Fedyddiwr, Hen Golwyn (1051)	II*	Atgyweirio, ailosod ac ail-sgleinio llawr bloc canol yr eglwys.	21/06/2018
2018-000334	Sant Gwynog, Aberhafesp (1367)	II	Atgyweiriadau brys i amryw oleuadau.	22/06/2018
2018-000337	Y Santes Fair, Y Waun (1045)	I	Rhoi croes newydd ar do'r brif fynedfa.	23/06/2018
2018-000346	Y Santes Fair, Towyn (1775)	II*	Cynnal gwiriadau ar y diffoddwyr tân.	03/07/2018
2018-000347	Y Santes Fair, Towyn (1775)	II*	Tiwnio'r organ	03/07/2018
2018-000349	Y Santes Fair, Towyn (1775)	II*	Cynnal a chadw blynyddol ar y boeler	03/07/2018
2018-000353	Sant Trillo, Llandrillo-yn-Rhos (1092)	II*	Gwresogydd newydd yn lle un sydd wedi torri yn ardal y côr	06/07/2018
2018-000379	Dewi Sant, Bae Penrhyn (1002)		Gosod boeler gwres canolog newydd	31/07/2018
2018-000406	Sant Ioan Fedyddiwr, Hen Golwyn (1051)	II*	Tiwnio'r organ	16/08/2018
2018-000407	Sant Ioan Fedyddiwr, Hen Golwyn (1051)	II*	Glanhau'r llwybr a grisiau'r seler	16/08/2018
2018-000408	Sant Ioan Fedyddiwr, Hen Golwyn (1051)	II*	Rhoi braced newydd ar y gwter yn lle'r un sydd wedi syrthio	16/08/2018
2018-000409	Sant Ioan Fedyddiwr, Hen Golwyn (1051)	II*	Atgyweirio polyn baner	16/08/2018
2018-000410	Sant Ioan Fedyddiwr, Hen Golwyn (1051)	II*	Clirio'r beipen ddŵr i'r de-ddwyrain o'r adeilad	16/08/2018
2018-000411	Sant Ioan Fedyddiwr, Hen Golwyn (1051)	II*	Defnyddio SmartWater i'r gwaith plwm ar y to	16/08/2018
2018-000412	Sant Ioan Fedyddiwr, Hen Golwyn (1051)	II*	Diweddarau hysbysfwrdd yr eglwys	16/08/2018
2018-000417	Sant Mihangel, Abergele (1025)	II*	Ail-diwnio'r organ	17/08/2018
2018-000432	Sant Nicolas, Trefaldwyn (1568)	I	Atgyweirio'r dargludydd mellit ar ymyl y to ar y pen gorllewinol.	25/08/2018
2018-000441	Sant Cynfryd, Llanddulas (1625)	II*	Gosod lampau LED yn lle'r hen lampau y tu mewn i'r adeilad	29/08/2018

Rhif y cais	Eglwys	Gradd	Crynodeb o'r gwaith	Crëwyd
2018-000489	Sant Paul, Bae Colwyn (1057)	II*	Tynnu un goeden ceirios farw, tocio/siapiro 6 choeden celyn, torri un bisgwydden fesul rhan hyd lefel y ddaear, torri coeden ffawydden gopr fesul rhan er mwyn bod camera CCTV y dref yn gallu gweld tir yr eglwys.	24/09/2018
2018-000530	Sant Deiniol, Worthenbury (1708)	I	Rhoi pren newydd ar ben ucha'r drws yn lle'r pren sydd wedi'i ddifrodi, gosod cleon newydd ar 2 ddrws, tacluso'r gwaith paent o amgylch y drws, gwneud y seddau sy'n gwyo yn ddiogel, clirio'r cwteri a'r pibellau dŵr, tynnu'r llystyfiant oddi ar y rhagfur.	08/10/2018
2018-000560	Sant Deiniol, Worthenbury (1708)	I	Asesu sefyllfa'r goeden yn y fynwent gyda'r nod o gael gwared ar ganghennau rhydd sydd wedi pydru sy'n bargodi eiddo'r cymydog.	16/10/2018
2018-000625	Y Drindod Sanctaidd, Trefnant (1149)	II*	Ailbeintio hysbysfwrdd presennol yr eglwys.	08/11/2018
2018-000627	Sant Paul, Gorsedd (1536)	II	Gwaith cynnal a chadw ar y coed.	09/11/2018
2018-000631	Santes Ann, y Rhyl (1380)		Cynnal a chadw ac atgyweirio trydanol.	12/11/2018
2018-000662	Sant Paul, Gorsedd (1536)	II	Gwaith trwsio ar y dargludydd mellit.	20/11/2018
2018-000666	Sant Tomos, Penybontfawr (1643)	II	Symud braced cebl trydanol yn uwch i fyny'r mur gorllewinol.	22/11/2018
2018-000670	Sant Marc, Cei Conna (1185)	II	Tiwnio'r organ.	22/11/2018
2018-000671	Dewi Sant, Cei Conna (1187)		Tiwnio'r organ.	22/11/2018
2018-000672	Dewi Sant, Cei Conna (1187)		Ffenestri i'w hatgyweirio.	22/11/2018
2018-000715	Sant Elidan, Llanelidan (1737)	II*	Atgyweirio giât y cae.	13/12/2018
2018-000716	Sant Elidan, Llanelidan (1737)	II*	Rhoi unedau cegin newydd yn y festri.	13/12/2018

Llanelwy - Ceisiadau Rhestr 'B'

Rhif y cais	Eglwys	Gradd	Crynodeb o'r gwaith	Dyddiad cyflwyno gan yr ymgeisydd	Dyddiad penderfyniad y cofrestrwydd a nifer y dyddiau rhwng cyflwyno a'r penderfyniad	
2018-000164	Sant Mihangel, Ffordun (1567)	II	Trwsio'r to.	03/02/18	22/03/18	47
2018-000171	Dewi Sant, Cei Conna (1187)	Anrhes-tredig	Trwsio'r Ion fynediad.	21/02/18	22/03/18	29
2018-000184	Santes Marged, Bodelwyddan (1173)	II*	Trin achosion o lyngyr pren ar lefel uchel gyda hylif pum seren.	19/02/18	22/03/18	31
2018-000186	Sant Paul, Bae Colwyn (1057)	II*	Clirio llystyfiant o'r pen gorllewinol ac ail-bwyntio'r mur lle bo angen.	04/04/18	19/05/18	45
2018-000189	Y Santes Fair, Treuddyn (1596)	II	Atgyweirio to a nenfwd yr eglwys.	21/02/18	10/04/18	48
2018-000192	Emaniwel, Bwcle (1165)	II	Gosod mainc yn y fynwent.	01/03/18	10/04/18	40
2018-000214	Y Santes Fair, Nercwys (1597)	II*	Atgyweirio plygiadau plwm a chwteri uwchben y tanc olew (gan ddefnyddio deunyddiau tebyg i'r gwreiddiol).	21/03/18	01/05/18	41
2018-000220	Yr Holl Seintiau, y Drenewydd (1365)	II	Atgyweirio cwteri a chopinau.	28/03/18	01/05/18	34
2018-000222	Y Santes Fair, Yr Wyddgrug (1237)	I	Trwsio gris.	11/04/18	01/05/18	20
2018-000240	Santes Fair Mag., Gwaenysgor (1492)	II*	Atgyweirio'r wal derfyn.	20/04/18	19/05/18	29
2018-000259	Sant Mihangel, Ffordun (1567)	II	Gosod 18 o ffitiadau golau LED yn lle'r ffitiadau golau halogen presennol.	15/05/18	19/06/18	35
2018-000294	Corpus Christi, Tremeirchion (1651)	II*	Ailadeiladu rhan o wal y fynwent.	06/06/18	19/06/18	13
2018-000304	Sant Siôr, Llandrillo-yn-Rhos (1091)	II	Atgyweiriadau hanfodol fel y nodwyd yn yr arolygiad pum-mlynyddol diweddar.	13/06/18	21/07/18	38
2018-000315	Sant Deiniol a Santes Marcella, Marchwiel (1731)	II*	Gosod mainc newydd gyda 3 phlac arni yn lle'r hen fainc, gosod un fainc newydd gyda phlac.	18/06/18	21/07/18	33
2018-000331	Sant Ioan Fedydd., Hen Golwyn (1051)	II*	Gwaith ar y to (cais ôl-weithredol).	16/08/18	04/09/18	19
2018-000338	Y Santes Fair, Y Waun (1045)	I	Atgyweirio pren sydd wedi'i ddfrodi ar waelod drysau gorllewinol yr ystlysau de a gogledd.	23/06/18	21/07/18	28
2018-000348	Y Santes Fair, Towyn (1775)	II*	Cyngor ar osod carped newydd yn lle'r carped presennol sydd yng nghanol yr eglwys.	12/07/18	21/07/18	9
2018-000355	Sant Pedr, Rhuthun (1142)	I	Gosod ffitiadau golau a socedi trydan newydd yn lle'r hen rai. Goleuadau argyfwng newydd, socedi pŵer ychwanegol a gwresogyddion trydan newydd yn siambr y clychau.	09/07/18	30/10/18	113

Rhif y cais	Eglwys	Gradd	Crynodeb o'r gwaith	Dyddiad cyflwyno gan yr ymgeisydd	Dyddiad penderfyniad y cofrestrwydd a nifer y dyddiau rhwng cyflwyno a'r penderfyniad	
2018-000386	Sant Asaph a Sant Cyndeyrn, Llanasa (1224)	II*	Ail-baentio rhan fach lle mae'r paent wedi plicio.	07/08/18	25/09/18	49
2018-000426	Sant Ffraid, Llansanffraid-ym-mechain (1723)	II*	Ailaddurno ochr ddwyreiniol fewnol yr eglwys lle mae'r paent wedi plicio.	23/08/18	25/09/18	33
2018-000473	Sant Tysilio, Llandysilio (1444)	II	Atgyweirio wal y fynwent.	17/09/18	11/10/18	24
2018-000477	Sant Iago, Nantglyn (1679)	II	Atgyweirio paent yn plicio yn nenfwd yr eglwys.	23/09/18	11/10/18	18
2018-000478	Sant Tysilio, Llandysilio (1515)	II*	Amnewid llechi wedi llithro ar y prif do a gât y porth y fynwent. Amnewid estyll a rhoi llechi newydd ar y transept gogleddol.	18/09/18	11/10/18	23
2018-000481	Sant Cynfarch, Yr Hôb (1217)	I	Gosod socedi trydan allanol tu ôl i un o'r llifoleuadau yn ein mynwent.	19/09/18	11/10/18	22
2018-000511	Sant Cynfarch, Yr Hôb (1217)	I	Ailosod teils crib to cerrig ar do gogleddol yr eglwys.	03/10/18	13/12/18	71
2018-000515	Y Santes Fair a Beuno, Chwitfordd (1281)	I	Ymestyn y llwybr presennol ac atgyweirio hen lwybr yn y fynwent.	02/10/18	13/12/18	72
2018-000525	Sant Tysilio a'r Santes Fair, Meifod (1397)	I	Cael gwared ar hen blastr ar ran o wal ogleddol y Festri ac ail-blastro gan ddefnyddio plaster calch. (Ardal oddeutu 25 m.sg).	05/10/18	13/12/18	69
2018-000545	Sant Cynfarch, Yr Hôb (1217)	I	Atgyweirio grisiau rhestredig Gradd 2 o'r Fynwent i Kiln Lane.	12/10/18	13/12/18	62
2018-000564	Sant Aelhaiarn, Cegidfa (1298)	I	Atgyweirio plygiadau plwm rhwng to'r eglwys a'r tŵr a nodwyd yn yr Arolygiad Pum-mlynyddol.	21/11/18	13/12/18	22
2018-000653	Sant Mihangel, Abergele (1025)	II*	Atgyweirio wal y ffin ddwyreiniol.	21/11/18	13/12/18	22
2018-000683	Sant Cynfarch a'r Santes Fair, Llanfair Dyffryn Clwyd (1736)	II*	Addurno tu mewn i'r eglwys gyfan, gan gynnwys atgyweirio gwaith plastr sydd wedi'i ddfrodi.	27/11/18	13/12/18	16
2018-000717	Sant Elidan, Llanelidan (1737)	II*	Atgyweiriadau yn unol â'r Adroddiad Pum-mlynyddol - cafnau, amnewid mortar sment gyda mortar calch, amnewid llechi, ail-bwyntio, ailaddurno.	13/12/18	13/12/18	0

Llanelwy - Ceisiadau Hawleb Lawn

Rhif y cais	Eglwys	Gradd	Crynodeb o'r gwaith	Dyddiad cyflwyno gan yr ymgeisydd	Dyddiad penderfyniad y Canghellor a nifer y dyddiau rhwng cyflwyno'r cais a'r penderfyniad	
2018-000149	Santes Marged, Bodelwyddan (1173)	II*	Rhoi ffitiadau LED newydd yn lle'r ffitiadau golau presennol a darparu goleuadau ychwanegol.	04/03/2018	10/04/2018	37
2018-000154	Sant Tyrnog, Llandyrnog (1455)	II*	Cynnal a chadw ac atgyweirio prif fynedfa'r eglwys.	20/01/2018	22/03/2018	61
2018-000196	Sant Mihangel, Llanfynydd (1230)		Codi canllaw haearn gyr y naill ochr a'r llall i'r prif ddrws.	05/03/2018	05/06/2018	92
2018-000205	Santes Marged, Bodelwyddan (1173)	II*	Darparu estyniad i'r fynwent.	04/03/2018	19/06/2018	107
2018-000238	Sant Tyrnog, Llandyrnog (1455)	II*	Ailadeiladu wal y fynwent a oedd wedi cwmpo yn Eglwys Sant Tyrnog.	29/05/2018	11/09/2018	105
2018-000269	Sant Mihangel, Abergele (1025)	II*	Darparu bracedi ar gyfer arddangos Baneri'r Llen Brydeinig Frenhinol ar achlysuron defodol.	29/05/2018	14/07/2018	46
2018-000151	Sant Nicolas, Trefaldwyn (1568)	I	Gosod offer telathrebu o fewn cwrtill yr eglwys.	18/01/2018	14/07/2018	177
2018-000153	Sant Mihangel, Abergele (1025)	II*	Gosod baner flaenorol cangen Abergele'r Llu Awyr Brenhinol ar y mur gogleddol tu mewn i'r eglwys.	22/01/2018	22/03/2018	59
2018-000156	Yr Holl Saint, Wrecsam (1783)		Gosod mosaig, yn seiliedig ar fedydd, y tu ôl i'r bedyddfaen ar ochr orllewinol yr eglwys.	23/01/2018	22/03/2018	58
2018-000160	Sant Tysilio, Llandysilio (1444)	II	Gosod canllaw.	04/03/2018	05/06/2018	93
2018-000161	Sant Asaph a Sant Cyndeyrn, Llanasa (1224)	II*	Gwerthu 12 sedd a blaen un rhes o seddau, i greu gofod cymdeithasol yng nghefn yr eglwys.	22/02/2018	05/06/2018	103
2018-000167	Sant Ffraid, Glan Conwy (1507)	II	Datgladdu lludw Mr Tim Brownson.	14/02/2018	12/10/2018	240
2018-000175	San Silyn, Wrecsam (1785)	I	Gosod bracedi metel i arddangos dwy faner gatrawd y Ffiwsilwyr Brenhinol Cymreig yn yr ystlys ogleddol, ac un faner Cymdeithas y Gwarchodlu Cymreig yn yr ystlys ddeheuol.	01/05/2018	14/07/2018	74
2018-000195	Sant Gwynog, Aberhafesp (1367)	II	Gosod distiau ac estyll llawr newydd yn lle rhai sydd wedi pydru a chael gwared ar 2 sedd.	28/02/2018	05/06/2018	97
2018-000199	Sant Ffraid, Llansantffraid-ym-Mechain (1723)	II*	Diweddarau'r offer trydanol a gosod goleuadau LED yn lle'r hen rai.	10/03/2018	14/07/2018	126
2018-000215	Y Santes Fair, Llanfair Talhaearn (1764)	II*	Gosod drws gwydr, ail-leoli'r bedyddfaen a gwaith i wella'r tanc trochi ar gyfer bedyddio.	04/07/2018	12/10/2018	100

Rhif y cais	Eglwys	Gradd	Crynodeb o'r gwaith	Dyddiad cyflwyno gan yr ymgeisydd	Dyddiad penderfyniad y Canghellor a nifer y dyddiau rhwng cyflwyno'r cais a'r penderfyniad	
2018-000217	Deiniol Sant, Eyton (1707)		Aildrefnu mewnol.	17/05/2018	11/09/2018	117
2018-000218	Sant Mihangel, Llanfynydd (1230)		Ymestyn llwybr y fynwent.	26/03/2018	05/06/2018	71
2018-000219	Sant Pedr, Llanbedr Dyffryn Clwyd (1461)	II*	Atgyweirio'r organ.	27/04/2018	14/07/2018	78
2018-000231	Sant Paul, Bae Colwyn (1057)	II*	Darparu consol organ bibell symudol newydd, gan gynnwys troedfwrdd a mainc ac adnewyddu'r bysellfyrddau.	11/04/2018	05/06/2018	55
2018-000232	Y Drindod Sanctaidd, Maesglas (1208)	II	Gwneud addasiadau er mwyn darparu ystafell gyfarfod/swyddfa a chapel caeedig.	11/04/2018	05/06/2018	55
2018-000241	Sant Paul, Pentre Brychdyn (1031)		Tynnu simnai boeler nad yw'n cael ei ddefnyddio mwyach.	07/06/2018	26/07/2018	49
2018-000252	Sant Mihangel, Caerwys (1661)	II*	Gosod system drydanol i droi cloc yr eglwys sydd yn nhŵr yr eglwys.	08/05/2018	14/07/2018	67
2018-000253	Y Santes Fair, Towyn (1775)	II*	Gosod braced wal sy'n plygu i ddal teledu.	21/06/2018	26/07/2018	35
2018-000289	Sant Ioan, Rhosnesni (1822)		Adnewyddu toiledau'r eglwys a darparu toiled hygyrch newydd.	27/09/2018	30/10/2018	33
2018-000336	Sant Elian, Llanelian (1523)	II*	Adeiladu cofeb ryfel newydd.	16/08/2018	11/10/2018	56
2018-000344	Sant Mihangel, Abergele (1025)	II*	Gosod canllaw diogelwch ar risiau'r pulpud.	19/07/2018	11/10/2018	84
2018-000416	Sant Mihangel, Abergele (1025)	II*	Gosod sgrin a thaflunydd clyweledol.	26/09/2018	30/10/2018	34
2018-000424	Y Santes Fair, Y Waun (1045)	I	Rhaglen o atgyweiriadau brys a nodwyd yn yr adroddiad pum-mlynnyddol diweddar.	22/08/2018	11/10/2018	50
2018-000438	Eglwys Crist, Bwlchgwyn (1402)		Aildrefnu.	03/09/2018	11/10/2018	38
2018-000443	Sant Ethelwold, Shotton (1320)	II	Atgyweirio, ailbeintio ac ailosod 2 bibell ddŵr sydd wedi'u difrodi, palu draeniau a ffosydd cerrig newydd, gosod bocsys newydd ar ben y pibellau dŵr. Atgyweirio rhannau sydd wedi'u difrodi o'r llwybr concriid.	30/08/2018	11/10/2018	42
2018-000447	Sant Cadwaladr, Llangadwaladr (1468)	II	Trwsio to'r eglwys.	03/09/2018	30/10/2018	57
2018-000471	Sant Cynfarch a'r Santes Fair, Llanfair Dyffryn Clwyd (1736)	II*	Datgymalu a thynnu'r organ dros dro ar gyfer ei glanhau.	14/09/2018	13/12/2018	90

PWY yw PWY: Aelodaeth Pwyllgor Ymgynghorol yr Esgobaeth Llanelwy

Roger Dutton Canghellor
Owain Llyr Williams Cofrestrydd

Aelodau Pwyllgor Ymgynghorol yr Esgobaeth:

Menna Gerrard Cadeirydd y Pwyllgor a Phensaer
Yr Hybarch Barry Wilson Archddiacon Trfaldwyn
Yr Hybarch Andy Grimwood Archddiacon Llanelwy
Yr Hybarch John Lomas Archddiacon Wreccsam
Y Parchedig Ganon Nia Morris ... Clerig
Kirsty Henderson Cyngorydd Cadwraeth Adeiladau, Awdurdod Lleol
Terry Parry Peiriannydd Strwythurol
Robert Silvester Archaeolegydd
John Smout Artist a Hanesydd Pensaernïol
Anthony Williams Cyfreithiwr
John Williams Pensaer
Y Parchedig Jason Bray Clerig
Dave Raggett Cyngorydd Clychau
John Hosking Cyngorydd Organau

Hefyd yn bresennol yng nghyfarfodydd y Pwyllgor:

Diane McCarthy Ysgrifennydd yr Esgobaeth
Michael Plane Arolygydd Eglwysi'r Esgobaeth
Rachel Cutler Swyddog Cadwraeth a Datblygu Eglwysi ac Ysgrifennydd y Pwyllgor

Esgobaeth Bangor

Nid oedd Esgobaeth Bangor yn gallu cyflwyno adroddiad ar geisiadau hawlebau 2018 adeg cyhoeddi'r adroddiad ond hoffai gyflwyno'r wybodaeth ganlynol i gefnogi ei hymrwymiad i gynnal a chadw a gofalu am eu hadeiladau eglwysig.

Mae 27 Ardal Weinidogaeth (plwyfi) Esgobaeth Bangor yn gyfrifol am gynnal a gofalu am dros 180 o adeiladau eglwysig, y mwyafrif ohonynt o bwysigrwydd sylweddol o ran eu diddordeb pensaernïol neu hanesyddol. Mae gwariant blynyddol ar adeiladau'n costio dros £1.1 miliwn, gyda chyfran fawr ohono'n cael ei godi gan gyfraniadau gwirfoddol gydag ymrwymiad amser cyfatebol gan wirfoddolwyr diflino ym mhob cymuned eglwysig. Mae'r dasg eithriadol hon o stiwardio, gofalu a chynnal a chadw'n digwydd ar adeg pan fo'e esgobaeth yn ei chyfanrwydd wedi ymrwmo i adnewyddu ei hegwyddorion craidd o addoli Duw, sicrhau twf yn yr Eglwys, a charu'r byd. Yn y cyd-destun hwn, mae ein hetifeddiaeth o adeiladau eglwysig gogoneddus yn cyflwyno her sylweddol a chyfleoedd cenhadu gwerthfawr.

Er mwyn wynebu'r heriau hyn ac i wneud y gorau o'r cyfleoedd hyn, mae'r esgobaeth wedi canolbwyntio ar ffurfio pedair elfen ei strategaeth cadwraeth, cynnal a chadw a datblygu adeiladau eglwysig 2018.

Y cyntaf yw cyflwyno Penseiri Ardaloedd Gweinidogaeth ac Adroddiadau Ezra. Mae Pwyllgor Bugeiliol ac Eglwysi'r Esgobaeth wedi penodi penseiri o dri practis (Donald Insall Associates, Catalina Architecture & Design, Kepczyk Pearce Sanderson) fel Penseiri Ardaloedd Gweinidogaeth.

Dewiswyd y penseiri ar sail eu gwaith llwyddiannus yn yr esgobaeth, eu profiad sylweddol fel penseiri cadwraeth eglwysig, eu brwdfrydedd am waith yn yr esgobaeth, a'r sgiliau pensaernïol creadigol a thechnegol amrywiol y gallant eu cynnig ar draws eu timau.

Bydd y Penseiri Ardaloedd Gweinidogaeth hyn yn cefnogi Ardal Weinidogaeth drwy (i) archwilio portffolio'r Ardal Weinidogaeth o adeiladau eglwysig unwaith bob pum mlynedd, gan lunio Adrodd Ezra cyfunol; (ii) cynghori ar weithredu gwaith cadwraeth, cynnal a chadw a gwella a rheoli prosiectau; (iii) bod yn brif gyswllt ar gyfer materion yn ymwneud ag adeiladau eglwysig, yn cynnwys argyfyngau; (iv) darparu mewnbwn creadigol yng nghamau cynharaf prosiect datblygu adeilad posibl.

Mae Adroddiad Ezra'n casglu argymhellion cadwraeth, cynnal a chadw a gwella ar gyfer holl eglwysi'r Ardal Weinidogaeth mewn un adroddiad manwl hawdd ei ddefnyddio, gan ddarparu'r sail ar gyfer cynllun cadwraeth, cynnal a chadw a gwella cyfun ar gyfer yr Ardal Weinidogaeth. Mae pob Adroddiad Ezra yn nodi (i) gwaith brys, yn cynnwys mynd i'r afael â risgiau iechyd a diogelwch, gwaith ar namau strwythurol, a gwaith i fynd i'r afael â difrod i ffabrig arwyddocaol; (ii) gwaith cynnal a chadw a gwella i'r ffabrig presennol yn ystod blynyddoedd 1-5; (iii) gwaith cynnal a chadw parhaus / rheolaidd

yn ystod blynyddoedd 1-5; (iv) gwaith i wella'r amgylchedd aesthetig ac ysbrydol a argymhellir yn ystod blynyddoedd 1-5; (v) gwaith i wella hygyrchedd a argymhellir yn ystod blynyddoedd 1-5; a (vi) gwaith cynnal a chadw a gwella'r ffabrig presennol sy'n debygol o fod angen ei wneud yn ystod blynyddoedd 6-15.

Mae Adroddiad Ezra yn darparu amcangyfrifon costau ar gyfer y gwaith yn y chwe chategori hefyd. Gwelir eisoes bod cael un practis penseiri yn gweithio mewn partneriaeth â'r Ardal Weinidogaeth gyfan yn gallu cynnig manteision sylweddol, nid yn unig i adeiladau penodol o fewn Ardal Weinidogaeth, ond y ffaith bod pob eglwys mewn Ardal Weinidogaeth yn cael ei harolygu yr un pryd. Mae swyddfeydd a phwyllgorau Esgobaeth yn elwa hefyd ar y partneriaethau agosach sy'n bosibl yn sgil gweithio gyda llai o bractisau penseiri, ac o gysoni disgwyliadau o ran gweledigaeth, strategaeth a phrosesau'n well. O'u cymryd gyda'i gilydd, mae Penseiri Ardal Gweinidogaeth ac Adroddiadau Ezra'n darparu cyngor proffesiynol o safon uchel ar gadwraeth, cynnal a chadw a gwella adeiladau, gan helpu i sicrhau bod y portffolio o adeiladau eglwysig yn cael ei ddefnyddio i'r eithaf i gefnogi cenhadaeth yr Eglwys yn yr Ardal

Weinidogaeth, a bod yr Ardal Weinidogaeth yn gallu cyflawni ei rhwymedigaeth i ofalu am asedau treftadaeth arwyddocaol.

Ail elfen strategaeth cadwraeth, cynnal a chadw a datblygu adeiladau eglwysig yr esgobaeth yw annog Cynllunio Datblygu Eiddo o fewn pob Ardal Weinidogaeth. Yng nghyd-destun gwaith cynllunio tebyg yn yr ardaloedd cenhadaeth a chyllid, mae Ardaloedd Gweinidogaeth yn cael eu hannog i lunio cynllun eiddo strategol cadarnhaol a gorfodol ar gyfer yr Ardal Weinidogaeth. Dyma gyfle i fapio'r holl adeiladau, safleoedd, eiddo ac asedau tir sy'n eiddo i'r Eglwys ac yn cael eu defnyddio ganddi ar hyn o bryd; yna canfod gweledigaeth o le cysegredig, lle hyblyg, lle cymunedol a llety a fyddai'n helpu i gyflawni cenhadaeth yr Ardal Weinidogaeth. Nod y cynlluniau yw bod yn obeithiol; yn realistig; a chyflawni rhagoriaeth.

Trydedd elfen strategaeth cadwraeth, cynnal a chadw a datblygu adeiladau eglwysig yr esgobaeth yw ymarfer cynllunio strategol ledled yr esgobaeth o dan y teitl Stones Shout Out. Mae'r ymarfer yn deillio'n rhannol o bryder bod nifer o brosiectau adeiladu cyfalaf mawr yn cael eu datblygu ar draws yr esgobaeth, gyda'r perygl o fod yn rhy uchelgeisiol o ran nifer

a chwmpas y prosiectau a gynlluniwyd. Roedd yn deillio hefyd o awydd cadarnhaol i wneud penderfyniadau esgobaeth gyfan am brosiectau datblygu allweddol, er budd Ardaloedd Gweinidogaeth (o ran bod yn sicr o gefnogaeth yr esgobaeth neu fod yn ymwybodol o bryderon yr esgobaeth) cyllidwyr allanol (o ran gallu bod yn sicr o fframwaith strategol ar gyfer ceisiadau grant mawr), a'r esgobaeth yn ei chyfanrwydd (o ran cyfeirio adnoddau i leoliadau sy'n arwyddocaol yun strategol, a gwneud penderfyniadau anodd weithiau am leoliadau allweddol mewn modd gofalus, gweddigar a chynlluniedig). Mae'r ymarfer cynllunio strategol wedi nodi chwe phrosiect adeiladu cyfalaf yn ddiweddar, gyda gwaith yn mynd rhagddo ar becynnau dichonolrwydd a chyllido.

Pedwaredd elfen strategaeth cadwraeth, cynnal a chadw a datblygu adeiladau eglwysig yr esgobaeth yw cyflwyno System Hawlebau Ar-lein yn yr esgobaeth. Rhagwelir y bydd mwyafrif y ceisiadau dros y blynyddoedd nesaf yn cael eu cyflwyno gan Benseiri Ardaloedd Gweinidogaeth ar ran Cynghorau Ardaloedd Gweinidogaeth. Mae staff cymorth ychwanegol wedi'u recriwtio yn y timau esgobaeth canolog i gefnogi'r gwaith o gyflwyno'r system.

PWY yw PWY: Aelodaeth Pwyllgor Ymgynghorol Esgobaeth Bangor

Norman Doe Canghellor
Gwyn Davies Cofrestrydd

Aelodau Pwyllgor Ymgynghorol yr Esgobaeth:

Y Tra Pharchedig Kathy Jones Cadeirydd y Pwyllgor a Deon Eglwys Gadeiriol Bangor
Y Parchedig Lindsay Ford Clerig
Elinor Gray-Williams Pensaer
Yr Hybarch Andy Herrick Archddiacon Ynys Môn
Yr Hybarch Andrew Jones Archddiacon Meirionnydd
Yr Hybarch Mary Stallard Archddiacon Bangor
Andrew Kepczyk Pensaer
Frances Lynch Llewellyn Archaeolegydd
Pam Odam Aelod o Gyngor yr Esgobaeth
Kenneth Searson Aelod o Gyngor yr Ardal Weinidogaeth
Y Parchedig Naomi Starkey Clerig
Y Parchedig Ganon Angela Williams Arweinydd yr Ardal Weinidogaeth
Rory Wilson Pensaer
Joan Yates Aelod o'r Is-bwyllgor Grantiau

Hefyd yn bresennol yng nghyfarfodydd y Pwyllgor:

Siôn Rhys Evans Ysgrifennydd yr Esgobaeth
Alun Jones-Davies Arolygydd Bwrdd Persondai

Esgobaeth Tyddewi

Mae Esgobaeth Tyddewi wedi'i henwi ar ôl nawddsant Cymru. Mae ei heglwys gadeiriol yn Sir Benfro yn un o drysorau'r genedl.

Mae'r Esgobaeth yn cynnwys siroedd Penfro, Ceredigion a Chaerfyrddin ac yn gofalu am 318 o eglwysi. Mae mwyafrif y rhain yn eglwysi gradd I, II a II*, gyda dim ond 80 eglwys heb ei rhestru.

Mae Esgobaeth Tyddewi yn un o chwe esgobaeth yr Eglwys yng Nghymru, talaith annibynnol o'r Gymundeb Anglicanaidd. Gwahanodd yr Eglwys yng Nghymru oddi wrth Eglwys Loegr ym 1920 ac mae'n dathlu canmlwyddiant ei sefydlu yn 2020.

Mae'r Esgobaeth yn cwmpasu arwynebedd o 573,450 hectar ac yn cynnwys archddiaconiaethau Tyddewi, Ceredigion a Chaerfyrddin.

Yr Esgobaeth, ffordd hynafol o drefnu'r eglwys, yw'r arwynebedd (daearyddol fel arfer) y mae Esgob yn arwain Cenhadaeth a Gweinidogaeth ynddo. Esgob cyfredol Tyddewi yw'r Gwir Barchedig Joanna Penberthy. Hi yw'r fenyw gyntaf i gael ei phenodi'n esgob yn yr Eglwys yng Nghymru, yn dilyn penderfyniad y Corff Llywodraethol i alluogi ordeinio merched yn esgobion ym mis Medi 2013.

Wrth i'r Esgobaeth ddynesu at ganmlwyddiant yr Eglwys yng Nghymru mae'n newid mewn cymaint o ffyrdd, yn cynnwys cyflwyno Ardaloedd Gweinidogaeth Lleol, a ddylai fod wedi'u cwblhau erbyn 2020.

Ar ôl i Ysgrifennydd yr Esgobaeth ymddeol ar ddiwedd 2017, ad-drefnwyd Swyddfa'r Etholaeth gan gynnwys gwneud newidiadau i staff a gwelliannau i'r ffyrdd mae'n ymwneud ag eglwysi a phobl yr Esgobaeth.

Tyddewi - Ceisiadau Rhestr 'A'

Rhif y Cais	Eglwys	Gradd	Crynodeb o'r gwaith	Crëwyd
2018-000318	Santes Edith, Llanedi, (3503)	II	Ail-adeiladu llwybr troed y fynwent - gosod concriid newydd.	19/07/2018
2018-000365	Sant Womar, Mynwar (2840)	II	Plannu coeden geirios er cof am warden yr eglwys.	18/07/2018
2018-000387	Dewi Sant, Abergwili (3486)	II	Gosod ffrâm drws ar ffurf bwa newydd ym mur dwyreiniol yr eglwys.	07/08/2018
2018-000428	Sant Gartheli, Abermeurig (3618)		Datgysylltu a chael gwared â hen oleuadau'r eglwys. Gosod 5 golau LED yn yr eglwys a'u symud o'u safle presennol. Gosod ffitiadau golau allanol newydd uwchben drws yr eglwys. Gosod llifolau newydd dros y maes parcio sy'n cael ei reoli gan switsh golau tu allan i'r adeilad.	24/08/2018
2018-000690	Sant Padarn, Llanbadarn Trefeglwys (3533)		Adnewyddu'r bylbiau golau yn y brif gangell.	28/11/2018
2018-000713	Sant Nicolas a Sant Ioan, Monkton (2869)	I	Atgyweirio ac adnewyddu gatau'r fynedfa.	11/12/2018

Tyddewi - Ceisiadau Rhestr 'B'

Rhif y Cais	Eglwys	Gradd	Crynodeb o'r gwaith	Dyddiad cyflwyno gan yr ymgeisydd	Dyddiad penderfyniad y cofrestrwyd a nifer y dyddiau rhwng cyflwyno a'r penderfyniad	
2018-000257	Sant Brynach, Pontfaen (2974)	II	Gosod cadeiriau newydd ar gyfer y gynulleidfa.	14/05/2018	18/07/2018	65
2018-000286	Sant Steffan, Llansteffan (3007)	II*	Archwilio'r cyfarpar sy'n dal y 3ydd a'r 5ed cloch a gwneud unrhyw newidiadau neu addasiadau angenrheidiol. Brwsio ac ailbeintio'r gwaith metel sydd o amgylch y clychau.	05/06/2018	01/08/2018	57
2018-000310	Sant Cain, Llangain (eglwys flaenorol) (3702)		Ail-adeiladu'r wal derfyn gerrig a gafodd ei difrodi gan dractor.	05/07/2018	18/07/2018	13
2018-000319	Santes Edith, Llanedi, (3503)	II	Ail-rendro wal y gangell gyda rendr sment calch ac ailadeiladu ac atgyweirio wal talcen y crypt.	19/06/2018	18/07/2018	29
2018-000343	Capel Dewi Sant, Llanwrda (3443)		Bydd wal derfyn y fynwent yn cael ei hailadeiladu gan ddefnyddio cerrig sydd yno'n barod.	27/06/2018	18/07/2018	21

Rhif y Cais	Eglwys	Gradd	Crynodeb o'r gwaith	Dyddiad cyflwyno gan yr ymgeisydd	Dyddiad penderfyniad y cofrestrwyd a nifer y dyddiau rhwng cyflwyno a'r penderfyniad	
2018-000356	Sant Cyndeyrn, Llangyndeyrn (3512)	II*	Gosod sedd dderw, er cof am William Thomas, ym mynwent yr eglwys.	13/07/2018	03/08/2018	21
2018-000364	Sant Steffan, Llansteffan (3007)	II*	Atgyweirio drws gorllewinol yr eglwys a ffrâm y drws gan ddefnyddio derw wedi'i sychu o'r ardal leol, cael gwared ar lystyfiant ac ail-bwyntio wal y tŵr, peintio pibell ddŵr, gosod sêl blwm ar y talog uwchben ffenestr y tŵr a rhoi olew patiniad ar ffenestri plwm.	17/07/2018	19/09/2018	64
2018-000383	Y Santes Fair, Spittal (3552)	II	Ail-beintio'r tu mewn a thrwsio darnau bach o blastr diffygiol.	02/08/2018	19/09/2018	48
2018-000389	Dewi Sant, Abergwili (3486)	II	Adnewyddu'r llawr yn y siambr lleihau sŵn.	08/08/2018	19/09/2018	42
2018-000392	Sant Padrig, Pencarreg (3146)	II	Mae rhan o'r wal gynnal ar ochr ddeheuol y fynwent wedi cwmpo i'r caeau cyfagos. Mae gwaith atgyweirio wedi'i ddechrau i ailadeiladu'r wal yn y darn hwn, gan ddefnyddio'r cerrig sydd yno'n barod.	10/08/2018	19/09/2018	40
2018-000433	Sant Tudwal, Llanstadwell (2825)	II	Ailbeintio ochrau'r 3 ffenestr ar wal ddeheuol yr eglwys.	30/08/2018	26/11/2018	88
2018-000485	Sant Pedr, Llanbedr Felffre (3171)	II	Atgyweirio'r ffenestr orllewinol.	19/09/2018	16/10/2018	27
2018-000490	Y Santes Fair, Porth Tywyn (2949)	II	Gosod drysau newydd yng nghanol gorllewinol yr eglwys oherwydd difrod.	11/10/2018	31/10/2018	20
2018-000579	Y Drindod Sanctaidd, Felinfoel (2667)	II	Tynnu'r brics coch oddi ar simnai nad yw'n cael ei defnyddio mwyach.	21/10/2018	31/10/2018	10
2018-000598	Santes Tudful, Llechryd (3757)		Gwaith atgyweirio brys ar waith cerrig yn rhagfur bwa'r gangell.	29/10/2018	31/10/2018	2
2018-000600	Y Santes Fair, Spittal (3552)	II	Atgyweirio ffenestri gwydr lliw.	03/11/2018	10/12/2018	37
2018-000620	Sant Ceinwr, Llangynnwr (3526)	II	Atgyweirio'r giât mynediad.	07/11/2018	26/11/2018	19

Tyddewi - Ceisiadau Hawleb Lawn

Rhif y cais	Eglwys	Gradd	Crynodeb o'r gwaith	Dyddiad cyflwyno gan yr ymgeisydd	Dyddiad penderfyniad y Canghellor a nifer y dyddiau rhwng cyflwyno'r cais a'r penderfyniad	
A1939	Sant Ceinwr Llangynnwr	II	Ar gyfer tynnu, adfer ac ailosod dwy ffenestr yn y cyntedd.	19/02/2018	16/05/2018	70
A1941	Sant Sadwrn, Llansadwrn	II	Gosod blychau hopper ymhob ffenestr, ac eithrio'r ffenestr gwydr lliw.	19/02/2018	28/05/2018	20
A1942	Y Santes Fair, Caeriw	I	Adeiladu cegin fechan ar ben gorllewinol yr ystlys ddeheuol.	19/02/2018	16/05/2018	70
A1942A	Sant Ismael, Llanismel	II	Codi cofeb yn y fynwent, i goffâu colli'r Hirano Mau.	19/02/2018	27/05/2018	19
A1943	Sant Pedr, Wdig	II	Tynnu eitemau o'r eglwys sydd wedi cau.	19/02/2018	16/05/2018	70
A1943A	Sant Steffan, Llansteffan	II*	Derbyn i'r Eglwys ddarllenfa bren, plât casglu pres, pâr o ffiolau allor pres, cwpan arian, plât cymun arian, cwpan arian, jwg metel gwyn bach ac ati.	19/02/2018	16/05/2018	70
A1944	Sant Gwyndaf, Llanwnda	II*	Derbyn eitemau o Wdig.	19/02/2018	16/05/2018	70
A1945	Neuadd y plwyf, Llanwnda ac Wdig		Derbyn eitemau o Wdig.	19/02/2018	16/05/2018	70
A1946	Eglwys yr Ysbryd Glân, Hubberston		Gwaith ar y cyntedd, gosod ffenestri newydd yn lle'r rhai mewn fframiau metel a pheintio'r cyntedd a'r brif neuadd.	19/02/2018	16/05/2018	70
A1947	Eglwys Sant Mihangel, Aberystwyth	II	Gosod sgriniau teledu newydd yn lle'r rhai presennol ac ychwanegu dwy arall.	09/04/2018	31/08/2018	25
A1948	Eglwys Sant Brynach, Dinas Cross		Ailosod to'r festri, gwaith trwsio mewnol ar nenfwd canol yr eglwys a thacluso nenfwd y gangell.	09/04/2018	27/05/2018	19
A1949	Santes Katherine a San Pedr, Aberdaugleddau	II*	Adnewyddu'r capel coffa.	09/04/2018	27/05/2018	19
A1951	Eglwys Santes Fair, Dinbych-y-pysgod	I	Adfer y gwaith maen ar ffenestr orllewinol yr eglwys ac ar y bwa dros y drws gorllewinol.	09/04/2018	13/11/2018	18
A1952	Eglwys Santes Fair, Dinbych-y-pysgod	I	Atgyweirio to'r ystlys ddeheuol.	09/04/2018	26/02/2019	53
A1953	Eglwys Santes Fair, Dinbych-y-pysgod	I	Ailaddurno'r gangell, canol yr eglwys a'r ystlys ddeheuol.	09/04/2018	26/02/2019	53

Rhif y cais	Eglwys	Gradd	Crynodeb o'r gwaith	Dyddiad cyflwyno gan yr ymgeisydd	Dyddiad penderfyniad y Canghellor a nifer y dyddiau rhwng cyflwyno'r cais a'r penderfyniad	
A1954	Sant Mihangel a'r Holl Angylion, Coshaston	II	Ailadeiladu rhan o fur terfyn dwyreiniol y fynwent, ail-bwyntio gweddill y waliau cerrig, arbed y rheiliau cylchol sydd ar ben y wal, adfer ac adleoli tri bedd.	09/04/2018	11/10/2018	42
A1955	Y Drindod Sanctaidd, Felinfoel	II	Gosod boeler gwres canolog newydd.	09/04/2018	27/05/2018	19
A1956	Sant Lawrence, Sant Lawrence, Wolfscastle	II	Atgyweirio a gosod lloriau pren newydd yng nghanol yr eglwys.	09/04/2018	13/11/2018	20
A1957	Y Santes Fair, Llanllwch	II*	Gosod hysbysfyrdau pren gyda blaen gwydr ar y naill ochr a'r llall i'r brif fynedfa a gosod meinciau pren newydd y tu mewn i'r porth mynedfa yn lle'r rhai sydd yno.	09/04/2018	17/09/2018	161
A1959	Eglwys Sant Mihangel Aberystwyth	II	Ail-leoli uchelseinyddion y system sain.	02/07/2018	31/08/2018	25
A1963	Eglwys Sant Gwyndaf, Llanwnda	II*	Ailsefydlu'r festri.	02/07/2018	13/11/2018	20
A1964	Eglwys y Santes Fair, Casnewydd	II*	Gosod canllawiau pres i arwain o ardal y côr a'r gangell.	02/07/2018	26/02/2019	53
A1967	Eglwys Santes Florence, St Florence	II*	Adfer tŵr yr eglwys a thynnu allan 8 sedd.	02/07/2018	22/11/2018	29
A1592	Sant Mathew, Y Borth		Adnewyddu hawleb ar gyfer archebu safle bedd.	24/09/2018	20/11/2018	27
2018-000272	Y Santes Fair, Angle (3087)	II	Codi obelisc ithfaen fel marciwr bedd.	24/05/2018	20/12/2018	210
2018-000276	Sant Cynog, Llangynog (3703)	II*	To newydd ar y festri (ôl-weithredol gan fod dŵr yn dod i mewn ger blwch ffiwsiau).	29/05/2018	20/12/2018	205
2018-000339	Dewi Sant, Abergwili (3486)	II	Gosod dau ganllaw ar risiau'r gangell.	16/07/2018	20/12/2018	157
2018-000292	Sant Clement, Neyland (2824)		Gosod croes bren ar wal allanol yr eglwys.	08/07/2018	20/12/2018	165

PWY yw PWY: Aelodaeth Pwyllgor Ymgynghorol Esgobaeth Tyddewi

Nick Cook Canghellor
Arwel Davies Cofrestrydd

Aelodau Pwyllgor Ymgynghorol yr Esgobaeth:

Andrew Faulkner Cadeirydd y Pwyllgor a Phensaer
Yr Hybarch Paul Mackness Archddiacon Tyddewi
Yr Hybarch Will Strange Archddiacon Ceredigion
Yr Hybarch Dorrien Davies Archddiacon Caerfyrddin
Alun Adams Cynghorydd Ffenestri a Gwydr Lliw
Zoe Bevans-Rice Archaeolegydd a Chynrychiolydd yr Awdurdod Cynllunio Lleol
Tom Lloyd Cadeirydd y Comisiwn Cadeirlannau ac Eglwysi
Robert Scourfield Cynrychiolydd Cymdeithasau Amwynderau
Trefor Thorpe Pensaer
Y Parchedig Ganon Philip-Wyn Davies ... Clerig
Peter Holden Pensaer
Ian Hastilow Cynghorydd Clychau
Gorden Kilby Cynghorydd Organau
Shaun Kimsey Cynghorydd Trydanol
Anthony Kleinberg Cynghorydd Gwaith Cerrig

Hefyd yn bresennol yng nghyfarfodydd Pwyllgor Ymgynghorol yr Esgobaeth:

Janet Every Swyddog Gofalu am Eglwysi ac Ysgrifennydd y Pwyllgor

Esgobaeth Llandaf

Mae'r Esgobaeth yn cwmpasu'r triongl yn y de-ddwyrain sy'n ymestyn o ddinas Caerdydd i Ferthyr Tudful i Gastell-nedd ac o amgylch arfordir Morgannwg. Mae tua thraean o boblogaeth Cymru'n byw yma.

Mae'n hadnoddau'n cynnwys 222 o eglwysi, 110 o fynwentydd a 107 o neuaddau eglwys. O'n heglwysi, mae 25 yn rhai Gradd I, 34 yn Gradd II*, 69 yn Gradd II a 104 heb eu rhestru.

Rydym wrthi'n edrych ar sut rydym ni'n gweithredu'n Gweledigaeth newydd ar gyfer yr Esgobaeth gyda thair thema – Adrodd Stori Lawen – Tyfu Teyrnas Dduw – Adeiladu'n Gallu i Wneud Daioni. Yn ogystal, bydd 2020 yn Flwyddyn Pererindod yr Esgobaeth ac yn ganmlwyddiant sefydlu'r Eglwys yng Nghymru.

Rydym am i'n hadeiladau eglwysig fod yn rhan allweddol o'n Gweledigaeth a digwyddiadau 2020 a byddwn yn annog cymaint o bobl â phosibl i ymweld â nhw. Er mwyn gwneud hyn rydym angen i'n heglwysi fod yn agored, croesawgar a diogel felly rydym yn gweithio gyda phlwyfi i hyrwyddo Eglwys Agored a chael y gymuned i gymryd rhan. Mae'n hadeiladau eglwysig yn adlewyrchu hanes pensaernïol a chymdeithasol cyfoethog yr esgobaeth a byddem yn hoffi gweld amrywiaeth ehangach o bobl yn mwynhau'r

dreftadaeth honno a deall ei gwerth diwylliannol. I'r diben hwnnw byddwn angen nodi ac egluro sut mae ein heglwysi ni'n gweithio a darparu amrywiaeth o ddulliau dehongli i wneud hynny.

Mae'n heglwysi a'n mynwentydd yn cynnig lle i fyfrio'n dawel ac ar gweithgareddau lles hefyd yn ogystal â bod yn hafan i fywyd gwyllt, ac rydym yn gobeithio sefydlu prosiect mynwentydd a fydd yn galluogi plwyfi i reoli eu mannau gwyrdd yn well er budd pawb. Rydym yn teimlo'n gyffrous am botensial ein heglwysi ac yn edrych ymlaen at roi'r syniadau hyn ar waith yn y flwyddyn nesaf.

Llandaf - Ceisiadau Rhestr 'A'

Rhif y Cais	Eglwys	Gradd	Crynodeb o'r gwaith	Crëwyd
2018-000316	Y Santes Fair, Sain Ffagan (4409)	II*	Defnyddio SmartWater ar blwm y to ac ar ddeunydd atal dŵr glaw.	19/06/2018
2018-000350	Sant Ioan Fedyddiwr, Cymer (3900)	II	Gosod tri drws newydd yn lle'r rhai presennol.	03/07/2018
2018-000357	Y Santes Fair, Sain Ffagan (4409)	II*	Peintio gatiâu'r cyntedd a giât y fynwent gyda phaent du fel o'r blaen.	11/07/2018
2018-000358	Santes Fair y Wryf, Maesteg (4304)		Profion Dyfeisiau Cludadwy (PAT).	13/07/2018
2018-000359	Santes Fair y Wryf, Maesteg (4304)		Gwiriadau ar y boeler.	13/07/2018
2018-000361	Sant Barnabas, Penygraig (3906)		Ailweirio cylchedau ym mhrif ran yr eglwys, a gosod ffitiadau newydd.	13/07/2018
2018-000362	Sant Barnabas, Penygraig (3906)		Uwchraddio'r ceblau sy'n cysylltu'r prif fesurydd, cael gwared â'r sbardunau wedi'u switsio, gosod labeli adnabod.	13/07/2018
2018-000375	Sant Barnabas, Penygraig (3906)		Ffyn warden, baner ysgol a ffynnon ddŵr newydd.	29/07/2018
2018-000388	Y Santes Fair, Sain Ffagan (4409)	II*	Gwaith cynnal a chadw blynyddol ar larwm to'r eglwys.	07/08/2018
2018-000496	Sant Andrew, Penyrheol (3853)		Griliau newydd ar y ffenestri.	27/09/2018
2018-000512	Sant Mihangel, Llanmihangel (4564)	II*	Torri coed ar ffin ddeheuol y fynwent er mwyn adfer y gwrych.	02/10/2018
2018-000516	Sant Dyfrig a Sant Samson, Grangetown (4523)		Gosod tarmac a brics ar y cwrn blaen yn lle'r cerrig palmant.	02/10/2018
2018-000533	Sant Martin, Caerffili (3855)	II	Ychwanegu byrddau arddangos symudol ar gyfer arddangosfeydd ac ati.	10/10/2018
2018-000534	Sant Ilan, Eglwysilan (3922)	II	Cael gwared ar eitemau diangen/wedi torri o'r eglwys.	10/10/2018
2018-000602	Y Santes Fair, Sain Ffagan (4409)	II*	Clirio cwteri a deunydd atal dŵr glaw yr eglwys.	01/11/2018
2018-000603	Y Santes Fair, Sain Ffagan (4409)	II*	Gwaith tiwnio a chynnal a chadw blynyddol ar organ yr eglwys.	01/11/2018
2018-000629	Sant Andrew, Penyrheol (3853)		Atgyweirio neu osod elfennau newydd yn ôl yr angen yn system oleuo mewn argyfwng eglwys Sant Andrew.	12/11/2018
2018-000630	Sant Andrew, Penyrheol (3853)		Clirio draen wedi blocio a thrwsio unrhyw le sy'n gollwng o'r herwydd.	12/11/2018
2018-000634	Sant Pedr a Sant Paul, Castell-nedd (4079)		Gwiriadau blynyddol ar y boeler a'r ffwrn nwy.	14/11/2018
2018-000635	Dewi Sant, Castell-nedd (4077)	II*	Gwaith cynnal a chadw blynyddol ar ddau foeler nwy. Un ohonynt yn y festri ac yn foeler combi. Y llall yn y seler - hwn yw prif foeler nwy'r eglwys.	14/11/2018
2018-000636	Dewi Sant, Castell-nedd (4077)	II*	Gwaith cynnal a chadw blynyddol ar gloc yr eglwys gan Smiths of Derby.	14/11/2018
2018-000637	Dewi Sant, Castell-nedd (4077)	II*	Gwiro'r diffoddwyr tân.	14/11/2018
2018-000638	Sant Tomos, Castell-nedd (4080)	II*	Gwiriadau blynyddol ar y diffoddwyr tân.	14/11/2018
2018-000639	Santes Catherine, Castell-nedd (4076)	II*	Gwaith cynnal a chadw blynyddol ar y diffoddwyr tân.	14/11/2018
2018-000640	Sant Illtyd, Castell-nedd (4078)	II*	Gwiriadau blynyddol ar y diffoddwyr tân.	14/11/2018

Rhif y Cais	Eglwys	Gradd	Crynodeb o'r gwaith	Crëwyd
2018-000641	Teilo Sant, Tonmawr (4273)		Gwiriad blynyddol ar y diffoddwyr tân.	14/11/2018
2018-000642	Sant Pedr a Sant Paul, Castell-nedd (4079)		Gwiriad blynyddol ar y diffoddwyr tân.	14/11/2018
2018-000660	Santes Marged, Aberpennar (4070)	II	Gosod ffitiadau golau LED yn lle'r llifoleuadau halogen presennol sydd yn y gangell a'r noddfa.	20/11/2018

Llandaf - Ceisiadau Rhestr 'B'

Rhif y Cais	Eglwys	Gradd	Crynodeb o'r gwaith	Dyddiad cyflwyno gan yr ymgeisydd	Dyddiad penderfyniad y cofrestrwydd a nifer y dyddiau rhwng cyflwyno a'r penderfyniad	
2018-000301	Dewi Sant, Pencoed (66)	II	Gosod carped newydd yn lle'r un presennol.	12/06/2018	16/09/2018	96
2018-000306	Sant Ellteyrn, Capel Llanilltern (3965)	II	Gosod clo gyda chloc arno ar ddrws yr eglwys.	29/06/2018	13/10/2018	106
2018-000363	Santes Augustine, Penarth (4104)	I	Atgyweirio nenfwd festri'r côr ar ôl i blastr ddisgyn.	16/07/2018	02/08/2018	17
2018-000460	Sant Theodore, Port Talbot (4148)	II*	Trwsio'r cerrig rhydd yn y nenfwd cromennog.	13/09/2018	02/12/2018	80
2018-000461	Sant Theodore, Port Talbot (4148)	II*	Gosod goleuadau LED yn lle'r llifoleuadau presennol yng nghanol yr eglwys.	13/09/2018	18/12/2018	96
2018-000497	Sant Andrew, Penyrheol (3853)		Ychwanegu gwahanfur i ben yr allanfa dân allanol.	08/10/2018	18/12/2018	71
2018-000498	Dewi Sant, Pencoed (66)	II	Atgyweirio'r wal derfyn.	04/10/2018	02/12/2018	59
2018-000514	Sant Dyfrig a Sant Samson, Grangetown (4523)		Ailbeintio'r tu mewn i adeilad yr eglwys.	02/10/2018	18/11/2018	47
2018-000528	San Tathan, Sain Tathan (4504)	I	Gosod boeler gwres canolog newydd.	08/10/2018	02/12/2018	55
2018-000535	Yr Holl Seintiau, Y Barri (4332)	II	Gosod carped newydd gan fod yr hen un wedi gwisgo.	10/10/2018	02/12/2018	53

Llandaf - Ceisiadau Hawleb Lawn *(parhad ar dudalen 32 a 33)*

Rhif y cais	Eglwys	Gradd	Crynodeb o'r gwaith	Dyddiad cyflwyno gan yr ymgeisydd	Dyddiad penderfyniad y Canghellor a nifer y dyddiau rhwng cyflwyno'r cais a'r penderfyniad	
3280	Yr Holl Seintiau Rhiwbeina		Symud y cyntedd sydd o amgylch drws y gorllewin (ôl-weithredol).	28/02/18	08/03/18	8
3284	Sant Pedr a Sant Paul Abercanaid		Gosod 36 o gadeiriau yn y gofod addoli sydd wedi'i adnewyddu.	28/02/18	08/03/18	8
3286	Sant Ioan, Treganna	II	Trwsio, sandio ac ail-staenio'r llawr bloc pren.	28/02/18	08/03/18	8
3287	Sant Pedr, Dinas Powys	II	Rhoi llifoleuadau LED yn lle'r rhai halogen presennol a gosod goleuadau ychwanegol.	28/03/18	18/06/18	82
3288	Santes Catherine, Caerffili		Tynnu'r boeler o eglwys Sant Pedr sydd bellach wedi cau a'i osod yn eglwys Santes Catherine.	20/03/18	19/04/18	30
3289	Santes Brid, Llansanffraid-ar-Elái	II	Gwaith sy'n deillio o'r adroddiad pum-mlyneddol yn cynnwys atgyweirio'r gwaith cerrig, y tŵr siambr mewnol a'r to.	28/02/18	08/03/18	8
3292	Sant Mihangel, Beddau	II	Gosod drysau allanol newydd, gosod gwresogydd newydd yn lle'r un presennol.	28/02/18	21/09/18	205
3293	Eglwys yr Atgyfodiad, Glan Elái	II	Atgyweiriadau i'r tu allan - to newydd ar ganol yr eglwys, atgyweiriadau, gosod gwydr newydd yn y ffenestri, ail-wneud RWG.	21/03/18	19/04/18	29
3294	Eglwysilan, Sant Ilan	II	Gwneud atgyweiriadau i'r tŵr - trwsio craciau, gwaith pwyntio diffygiol, gwaith plwm diffygiol.	05/04/18	21/09/18	169
3295	Caerffili, Sant Martin	II	Gwaith sy'n deillio o'r adroddiad pum-mlyneddol yn cynnwys atgyweirio'r gwaith cerrig, tacluso ac ail-bwyntio, adnewyddu deunydd dŵr glaw, cael gwared ar blastr mewnol diffygiol.	05/04/18	21/09/18	169
3296	Caerffili, Sant Martin	II	Gosod offer o dan y ddaear bob ochr i'r prif hysbysfwrdd, i ganiatáu codi coeden a chroes dros dro ar y naill ochr a'r llall yn ystod tymhorau'r Adfent a'r Pasg.	05/04/18	21/09/18	169
3297	Caerffili, Sant Martin	II	Gosod carped newydd yn yr allor yn dilyn difrod.	13/06/18	30/07/18	47
3298	Eglwys Crist, Parc y Rhath		Dymchwel ac ailadeiladu neuadd yr eglwys, cael gwared ar ran mwyaf gorllewinol y fynwent, aildrefnu'r maes parcio.	29/03/18	19/04/18	21

Rhif y cais	Eglwys	Gradd	Crynodeb o'r gwaith	Dyddiad cyflwyno gan yr ymgeisydd	Dyddiad penderfyniad y Canghellor a nifer y dyddiau rhwng cyflwyno'r cais a'r penderfyniad	
3299	Dewi Sant, Trelales	II	Ailadeiladu cornel de-ddwyreiniol y wal derfyn.	11/06/18	30/07/18	49
3300	Y Santes Fair, Troedrhigarth		Cael gwared ar y cadeiriau dros dro a rhoi 80 o gadeiriau stacio "Alpha" yn eu lle.	02/05/18	24/05/18	22
3301	Y Drindod Sanctaidd, Rhondda Fach Uchaf		Gosod cebl allanol newydd a goleuadau pared ar y wal allanol, gosod ffitiadau golau LED yn lle'r llifoleuadau presennol. Gosod goleuadau mewn argyfwng gyda'r cwpwrdd boeler y tu mewn.	13/06/18	30/07/18	47
3302	Sant Nicolas, Grŵp Dwyrain y Fro	II*	Gosod drysau â ffrâm bren ar y cyntedd.	25/05/18	18/06/18	24
3303	Santes Marged, Aberpennar	II	Ail-beintio canol yr eglwys a'r gangell.	27/06/18	05/08/18	39
3304	Bywoliaeth Reithorol y Barri, Sant Dyfan a Teilo Sant	II*	Cael gwared â chwe sedd o gefn yr eglwys.	27/06/18	30/11/18	156
3305	Sant Edward, Y Rhath		Hawleb ôl-weithredol i ail-bwyntio/ailosod plwm ar y blociau cynnal a'r meini copa ar gornel ddeheuol to'r eglwys.	11/06/18	30/07/18	49
3306	Yr Holl Seintiau Penarth, Yr Holl Seintiau		Gosod ffenestr wydr lliw yn ffenestr orllewinol y cyntedd er cof am Robert a Phyllis Berry.	31/07/18	21/09/18	52
3308	Sant Cadog, Y Barri	II*	Cloddio pedwar pydew arbrofol yn y fynwent i baratoi ar gyfer y toiled newydd arfaethedig.	27/06/18	05/08/18	39
3309	Porthceri, Sant Curig	II*	Gwaith atgyweirio ar giât y brif fynedfa.	03/10/18	08/11/18	36
3310	Santes Marged, Cwm Dulais		Atgyweirio mur talcen cremen y gangell a'r ystafell glychau.	13/06/18	30/07/18	47
3312	Bywoliaeth Reithorol y Barri, Y Santes Fair		Gosod ffens wedi'i gorchuddio â phowdwr wedi'i alfaneddio yn y fynwent ddeheuol i gymryd lle'r wal.	27/06/18	30/07/18	33
3313	Y Santes Fair, Cwm Dulais		Gosod socedi trydan newydd, gosod pedwar gwresogydd newydd.	13/06/18	30/07/18	47
3314	Bywoliaeth Reithorol y Rhath, Santes Marged	I	Gosod y Prichard Reredos o eglwys St Anne's, Y Rhath, sydd wedi cau.	31/08/18	10/09/18	10
3315	Santes Ann, Tal-y-garn	II	Atgyweirio rhan fach o'r wal derfyn sydd wedi dymchwel.	31/07/18	10/09/18	41
3316	Bywoliaeth Reithorol Treganna, Sant Luc		Gosod ffynnon ddŵr sanctaidd sy'n sefyll ar ei thraed ei hun yn y cyntedd.	10/07/18	10/09/18	62

Rhif y cais	Eglwys	Gradd	Crynodeb o'r gwaith	Dyddiad cyflwyno gan yr ymgeisydd	Dyddiad penderfyniad y Canghellor a nifer y dyddiau rhwng cyflwyno'r cais a'r penderfyniad	
3317	Sant Denys, Llysfaen	II*	Gosod mainc ar waelod concriid yn y fynwent.	31/07/18	10/09/18	41
3318	Sant Mihangel a'r Holl Angylion, Llanfihangel-y-pwll	I	Gosod cwteri haearn newydd yn lle'r rhai diffygiol. Ailaddurno cyfarpar dŵr glaw.	31/07/18	21/09/18	52
3319	Eglwys yr Atgyfodiad, Glan Elái	II	Gwaith ailaddurno ar y tu mewn yn dilyn gwaith i'r to.	31/07/18	21/09/18	52
3320	Sant Pedr, Y Rhws		Ymestyn ac adnewyddu'r eglwys/neuadd bresennol.	16/01/18	04/02/18	19
3321	Pontypridd, Santes Catherine	II*	Newidiadau i lawr cyntaf y neuadd i greu swyddfa newydd ac ystafell gyfarfod fwy.	31/07/18	21/09/18	52
3322	Llangynwyd Maesteg, Sant Cynwyd	II*	Gwaith sy'n deillio o'r archwiliad pum-mlyneddol gan gynnwys: seliau a gwaith plwm, ail-bwyntio'r waliau mewn mannau, ailosod teils diffygiol, ailbeintio RWG, trwsio llawr pren.	31/07/18	10/09/18	41
2018-000532	Sant Ioan Fedyddiwr, pentref Newton	I	Atal dŵr rhag dod i mewn i'r tŵr ar yr ochr ogleddol (Caniatâd Brys wedi'i roi).	12/10/18	05/12/18	54
2018-000523	Sant Edward, Y Rhath		Ailddatblygu'r ystafell ysgol, y cyntedd, y toiled, mynedfa a thir yr eglwys i wella hygyrchedd.	04/10/18	05/12/18	62
2018-000396	Sant Gwynno, Ynysybwl	II	Adnewyddu carreg goffa.	15/08/18	05/12/18	112
2018-000333	Eglwys Crist, Ynysybwl		Ailaddurno canol yr eglwys/y gangell a sicrhau bod y waliau'n daclus.	22/06/18	31/07/18	39
2018-000328	Eglwys Crist, Ynysybwl		Tynnu rhai seddau allan a gosod cegin fach.	21/06/18	31/07/18	40
2018-000326	Eglwys Crist, Ynysybwl		System wresogi newydd.	22/06/18	24/10/18	124
2018-000323	Y Santes Fair, Glyn-Taf	II	Gosod canllaw ar hyd y llwybr isaf.	07/09/18	21/09/18	14
2018-000322	Eglwys Crist, Georgetown	II	Dod o hyd i achos (ion) lleithder, trwsio, peintio waliau.	07/09/18	11/12/18	95
2018-000308	Santes Fair y Forwyn, Stryd Bute, Caerdydd	II	Creu ardal natur ac ymgysylltu, gweithgarwch a dysgu cymunedol. Dwy ffens newydd.	13/06/18	21/09/18	100

PWY yw PWY: Aelodaeth Pwyllgor Ymgynghorol Esgobaeth Llandaf

Andrew Keyser Canghellor
Harriet Morgan Cofrestrydd

Aelodau Pwyllgor Ymgynghorol yr Esgobaeth:

Y Parchedig Ganon Philip Masson .. Cadeirydd Dros Dro'r Pwyllgor
Amanda Needham Pensaer Cadwraeth
Yr Hybarch Mike Komor Archddiacon Margam
Yr Hybarch Peggy Jackson Archddiacon Llandaf
Yr Hybarch Christopher Smith Archddiacon Morgannwg
Tracey Connelly Cynrychiolydd yr Awdurdod Cynllunio Lleol
Judith Leigh Cynghorydd Adeiladau Hansyddol
Judi Loach Hanesydd Pensaernïol
Denys Pringle Archaeolegydd
Stefan Horowskyj Pensaer Cadwraeth
Y Parchedig Ganon Stephen Kirk Clerig
David Moore Cynghorydd Clychau
Stephen Moore Cynghorydd Organau
Oliver Fairclough Cynghorydd Celf

Hefyd yn bresennol yng nghyfarfodydd Pwyllgor Ymgynghorol yr Esgobaeth:

Sarah Perons Ysgrifennydd Dros Dro y Pwyllgor

Esgobaeth Mynwy

Mae Esgobaeth Mynwy'n cynnwys cymunedau gwledig a threfol a chymunedau cymoedd yng nghornel y de-ddwyrain.

Mae wedi'i rhannu'n dair Archddiaconiaeth benodol sy'n cynnwys cyfanswm o 171 o adeiladau eglwysig. O'r rhain, mae 24 yn rhai rhestredig Gradd I, 50 wedi'u dynodi yn Gradd II* a 47 yn rhai Gradd II.

Mae'r Esgobaeth yn cael ei henw o dref sirol Sir Fynwy, sydd ar y ffin rhwng Cymru a Lloegr. Fe'i ffurfiwyd ym 1921 yn dilyn Datgysylltu'r Eglwys ac fe'i crëwyd o Esgobaeth Llandaf. Mae'n cwmpasu hen sir Gwent yn bennaf, sydd bellach yn cynnwys Sir Fynwy, Casnewydd, Torfaen, Blaenau Gwent a rhan o Fwrdeistref Sirol Caerffili, ac ardaloedd dwyreiniol cyffiniol Caerdydd. Mae 600,000 (20% o boblogaeth Cymru) yn byw yn yr Esgobaeth.

Eglwys Gadeiriol Casnewydd yw Mam Eglwys yr Esgobaeth. Sefydlwyd yr Eglwys Gadeiriol tua 500AD ac fe'i gelwir yn Eglwys Gadeiriol Casnewydd, Brenin a Chyffeswr Sant Gwynllwg.

Mae'n hadeiladau eglwysig yn cael eu defnyddio ar gyfer dibenion amrywiol. Dros fisoedd y gaeaf, er enghraifft, mae llawer o'n hadeiladau eglwysig wedi bod yn lloches dros nos i'r digartref, gan gynnig pryd o fwyd a lle diogel i gysgu, tra bod eraill wedi sefydlu clybiau gwyliau i blant.

Bob blwyddyn, mae mwy o'n hadeiladau hanesyddol yn cadw eu drysau'n agored fel y gall trigolion lleol ac ymwelwyr brofi ysbrydolrwydd dwfn yr eglwysi hyn. Mae'r adeiladau hynafol a hardd hyn yn cynnig hafan o hedd sy'n brin mewn bywyd modern.

Mynwy - Ceisiadau Rhestr 'A'

Rhif y Cais	Eglwys	Gradd	Crynodeb o'r gwaith	Crëwyd
2018-000211	Sant Eirwg, Llaneirwg (4831)	I	Larwm lladron newydd.	18/03/2018
2018-000212	Sant Eirwg, Llaneirwg (4831)	I	Gosod uned defnyddwyr newydd (blwch ffiwsiau) ac RCD 30ma yn lle'r ynysydd.	18/03/2018
2018-000459	Sant Basil, Bassaleg (4626)	II*	Atgyweirio'r organ.	13/09/2018
2018-000483	Sant Pedr, Goetre (5078)	II	Gosod rhwyll llygod/adar newydd ar fondo prif adeilad yr eglwys.	19/09/2018
2018-000507	Y Santes Fair, Llanfair Discoed (5094)	II	Ffens bolion o amgylch y fynwent.	30/09/2018
2018-000584	St Dingat, Tredegar Newydd (4847)		Trwsio pibellau dŵr sy'n gollwng.	23/10/2018
2018-000667	Eglwys Crist, Gofilon (178)		Glanhau'r gwteri o amgylch yr eglwys.	22/11/2018
2018-000696	Cadog Sant, Trefddyn (5221)	II	Gosod rhwyllau atal colomennod newydd yn nhŵr y clychau.	03/12/2018
2018-000697	Sant John Divine, Waunfelin (5223)	II	Trwsio'r dargludydd mellt.	03/12/2018
2018-000701	Cadog Sant, Trefddyn (5221)	II	Yn dilyn arolwg cynhwysfawr o'r coed mae angen tocio nifer o goed.	04/12/2018

Mynwy – Ceisiadau Rhestr 'B'

Rhif y Cais	Eglwys	Gradd	Crynodeb o'r gwaith	Dyddiad cyflwyno gan yr ymgeisydd	Dyddiad penderfyniad y cofrestrwyd a nifer y dyddiau rhwng cyflwyno a'r penderfyniad	
2018-000420	Sant Marc, Casnewydd (4774)	II	Newid unedau goleuo ar draws corff yr Eglwys, yr eiliau a narthechs y tŵr i oleuadau LED. Ychwanegu uned oleuo uwchben Allor Capel y Forwyn.	29/08/2018	03/09/2018	5
2018-000472	Sant Deiniol, Llanddilon (5061)	II	Trwsio plastr.	17/09/2018	21/12/2018	95
2018-000479	Sant Deiniol, Llanddilon (5061)	II	Gosod socet trydan.	27/09/2018	29/10/2018	32
2018-000556	Sant Oswald, Sebastopol (4689)		Codi hysbysfyrddau ar fur yr Eglwys i atal y mur rhag cael ei ddifrodi ymhellach.	14/10/2018	29/10/2018	15
2018-000580	Sant Nicholas, Trellech (4799)	I	Ailaddurno prif gorff yr Eglwys a'r gangell.	22/10/2018	01/11/2018	10
2018-000581	Sant Oswald, Sebastopol (4689)		Paentio muriau'r Corff a'r Gangell fel yr oeddynt.	22/10/2018	01/11/2018	10
2018-000582	Sant Oswald, Sebastopol (4689)		Paentio tu allan i'r Eglwys fel yr oedd – paent gwaith maen allanol - sy 'n cyfateb i'r palet lliw presennol a hefyd paent sglein pren ar y drysau, paent sglein coch a metel presennol i'r pibellau dŵr ffo a'r gwteri yn y lliw coch presennol.	22/10/2018	01/11/2018	10
2018-000659	Sant Cadog, Trefddyn (5221)	II	Ailosod dwy lechen o do'r gangell sydd wedi llithro.	20/11/2018	23/11/2018	3
2018-000685	Y Santes Fair, Rogiet (5030)	II*	Boeler newydd yn lle'r un presennol sydd wedi torri.	27/11/2018	12/12/2018	15

Mynwy - Ceisiadau Hawleb Lawn

Rhif y cais	Eglwys	Gradd	Crynodeb o'r gwaith	Dyddiad cyflwyno gan yr ymgeisydd	Dyddiad penderfyniad y Canghellor a nifer y dyddiau rhwng cyflwyno'r cais a'r penderfyniad	
1848	Y Santes Fair, Y Fenni	I	Hawleb i uwchraddio'r goleuadau yng Nghapel Lewis.	19/02/19	20/04/19	59
1850	Y Santes Fair, Rogiet	II*	Hawleb i atgyweirio wal ffiniol – ÔL-WEITHREDOL.	13/02/19	24/04/19	71
1851	Y Drindod Sanctaidd, Eglwys y Drindod	II	Hawleb i osod gorsafoedd y groes.	26/01/19	22/04/19	87
1852	Sant Ioan Fedyddiwr, Pen-hw	II	Gosod toiledau cludadwy – ÔL-WEITHREDOL.	03/02/19	01/04/19	64
1853	Sant Marc, Casnewydd	II	Hawleb i wneud newidiadau dros dro i lefel y llawr mewnol.	28/01/19	01/04/19	70
1855	Christchurch, y Fenni	II	Trwsio ffenestri.	09/03/19	29/08/19	171
1856	Sant Pedr, Blaenafon	II*	Trwsio'r tŵr.	29/03/19	02/10/19	187
1858	Sant Tewdrig, Matharn	I	Hawleb i dynnu rheiliau o fedd #329.	18/02/19	12/12/19	291
1859	Y Santes Fair, Cil-y-coed	I	Parhau i ddefnyddio tŷ bach.	19/04/19	23/07/19	95
1860	Y Santes Fair, Y Fenni	I	Ailaddurno tŵr.	08/06/19	29/08/19	81
1867	Y Santes Fair, Rogiet	II*	Hawleb i wneud y llawr yn wastad, ailaddurno a newid estyll sy'n pydru yn y tŵr.	29/05/19	16/11/19	170
1868	Sant Dyfrig, Llanfaches	II	Hawleb i atgyweirio wal derfyn - ÔL-WEITHREDOL.	23/03/19	29/08/19	158
1869	Sant Mihangel, Machen Isaf	II*	Hawleb i wneud gwaith atgyweirio ar henebion yng Nghapel Morgan.	04/10/19	12/11/19	38
1870	Sant Ioan yr Efengylwr, Maendy	II	Hawleb i adnewyddu gwter cafnog, drysau a thrwsio llusernau yn y festri.	17/09/19	26/10/19	40
1878	Eglwys Gadeiriol Casnewydd	I	Gosod ffigwr grog.	10/06/19	29/08/19	79
1879	Eglwys Gadeiriol Casnewydd	I	Gosod allor canol eglwys.	10/06/19	29/08/19	79
1881	Y Santes Fair, Tregear	II	Hawleb i drwsio ffenestri.	17/06/19	06/09/19	81
1882	Sant Andreas, Maendy		Hawleb i osod offer clywedol a gweledol newydd.	08/07/19	30/08/19	53
1883	Sant Iago Fawr, Rhydri	II	Hawleb i gadw cafnau glaw UPVC.	01/08/19	25/10/19	86
2018-000415	Sant Mihangel, Machen Isaf (4731)	II*	Adfer Capel Morgan.	04/10/18	10/11/18	37

Rhif y cais	Eglwys	Gradd	Crynodeb o'r gwaith	Dyddiad cyflwyno gan yr ymgeisydd	Dyddiad penderfyniad y Canghellor a nifer y dyddiau rhwng cyflwyno'r cais a'r penderfyniad	
2018-000440	Y Santes Fair, Maerun (4947)	II*	Gosod camerâu CCTV yn ôl y cynnig atodedig.	09/09/2018	18/11/2018	70
2018-000458	Sant Thomas a Becket, Llanwynell (5050)	II*	Atgyweirio tŵr yr eglwys a gwaith cysylltiedig.	27/09/2018	10/11/2018	44
2018-000520	Sant Dingat, Tredgar Newydd (4847)		Gosod cloch ail-law yn lle cloch wedi'i dwyn.	07/10/2018	10/11/2018	34
2018-000592	Sant Llywel, Llanllywel (eglwys flaenorol) (5005)	II*	Gosod arwydd newydd ar giât y fynwent.	25/10/2018	17/12/2018	53
2018-000618	Sant Madog, Llanbadog (4937)	II*	To newydd i'r tŵr, draeniad allanol ac atgyweirio postyn giât.	18/11/2018	06/12/2018	18

PWY yw PWY: Aelodaeth Pwyllgor Ymgynghorol Esgobaeth Mynwy

Mark Powell Canghellor
Tim Russen Cofrestrydd

Aelodau Pwyllgor Ymgynghorol yr Esgobaeth:

Yr Hybarch Jonathan Williams Cadeirydd y Pwyllgor ac Archddiacon Casnewydd
Yr Hybarch Ambrose Mason Archddiacon Mynwy
Yr Hybarch Sue Pinnington Archddiacon Cymoedd Gwent
Y Tra Pharchedig Lister Tong Deon Eglwys Gadeiriol Casnewydd
Y Parchedig John Connell Clerig
Y Parchedig Dean Roberts Clerig
Judith Leigh Cynghorydd Adeiladau Hanesyddol
Ashley Rogers Peiriannydd Strwythurol
Peter Webster Archaeolegydd
Edward Holland Hanesydd Pensaernïol
Joe Hotson Cynrychiolydd Awdurdodau Lleol
Steven Knott Peiriannydd Strwythurol
Oliver Fairclough Cynghorydd y Celfyddydau
Andrew Bull Cynghorydd Clychau
Emma Gibbons Cynghorydd Organau
Rhodri Dean Cynghorydd Hygyrchedd

Hefyd yn bresennol yng nghyfarfodydd y Pwyllgor:

Stephen Peel Ysgrifennydd y Pwyllgor

Esgobaeth Abertawe ac Aberhonddu

Mae'r Esgobaeth yn cwmpasu ardal ddaearyddol eang, o Bowys wledig yn y gogledd, Aberhonddu yn y canol, i Gwm Tawe, Abertawe drefol ac arfordir Gŵyr.

O fewn y 1,316 milltir sgwâr, mae'r Esgobaeth yn cynnwys 217 o eglwysi, 13 ohonynt yn rhai rhestredig Gradd I, 48 yn Gradd II* a 76 yn Gradd II, gydag amrywiaeth o gymunedau gwahanol iawn.

Mae ein strwythur gweinidogaeth newydd, a sefydlwyd yn 2018, yn cynnwys 21 o Ardaloedd Gweinidogaeth, wedi'u cydgysylltu'n bedair Deoniaeth: Afon Tawe; Maesyfed a Llanfair-ym-Muallt; Aberhonddu Fwyaf a Gŵyr Fwyaf. Mae Afon Tawe a Gŵyr Fwyaf yn ffurfio Archddiaconiaeth Gŵyr, a Maesyfed a Llanfair-ym-Muallt ac Aberhonddu Fwyaf yn ffurfio Archddiaconiaeth Aberhonddu. Mae ein hadeiladau eglwysig yn cael eu hadolygu a'u cydgysylltu o fewn strwythur eu Hardaloedd Gweinidogaeth i sicrhau bod gennym adeiladau cynaliadwy a hyblyg ar gyfer bywyd yr Eglwys yn y dyfodol.

Gweledigaeth yr Esgobaeth yw "Teulu wedi'i wreiddio yng Nghrist, wedi ymrwymo i drawsnewid bywydau." Drwy'r weledigaeth hon, mae gan yr Esgobaeth 5 nod strategol:

- Ardaloedd Gweinidogaeth bywiog ar gyfer cenhadaeth wrth wraidd ein cymunedau;
- ei strwythuro a'i llywodraethu ar gyfer cenhadu;
- darparu rhaglenni dysgu a disgyblaeth i gyflawni ei gweledigaeth;
- ceisio adeiladu Teyrnas Dduw ym mywyd y gymuned ac mewn bywyd cyhoeddus;
- cenhadaeth a gweinidogaeth sy'n gynaliadwy, gydag adnoddau priodol.

Mae gennym amrywiaeth eang o gymunedau, o bentrefi gwledig iawn i ganolfannau trefol a lleoliadau twristaidd o harddwch naturiol eithriadol ar benrhyn Gŵyr. Mae ein hadeiladau eglwysig yn cyflawni rôl hanfodol wrth i ni geisio cyflawni'n gweledigaeth a'n nodau. Mae llawer yn cynnig allgymorth ac yn ymgysylltu yn eu cymunedau drwy raglenni fel lloches dros nos i'r digartref; lleoliadau cymdeithasol; te cyfeillgarwch a chlybiau gwyliau. Rydym yn gweithio mewn partneriaeth hefyd â Ffydd mewn Teuluoedd, Bwrdd yr Esgobaeth ar gyfer Cyfrifoldeb Cymdeithasol i ddarparu lle i un o'u canolfannau cymorth plant a theuluoedd yng nghanol Abertawe.

Abertawe ac Aberhonddu – Ceisiadau Rhestr ‘A’

Rhif y Cais	Eglwys	Gradd	Crynodeb o'r gwaith	Crëwyd
2018-000290	Dewi Sant, Llywel (5684)	I	Cael gwared â phiano unionsyth, na ellir ei chwarae.	05/06/18
2018-000314	Dewi Sant, Penlle'r-gaer (5609)		Cirio rhan uchaf y fynwent i'w defnyddio ar gyfer claddedigaethau yn y dyfodol.	15/06/18
2018-000345	Sant Edward, Trefyclo (5756)	II	Plastro darn o'r nenfwd lle mae'r hen blastr wedi disgyn.	02/07/18
2018-000394	Pob Enaid, Tycoch (5620)		Torri coed ar dir yr eglwys.	11/08/18
2018-000487	Sant Catwg, Llansbyddydd (5959)	II	Symud eitemau o Sant Catwg i eglwysi lleol eraill.	21/09/18
2018-000522	Sant Cynog, Ystradgynlais (5412)		Boeler newydd.	03/10/18
2018-000707	Sant Ioan yr Efengylwyr, Tre-tŵr (5873)		Atgyweirio a diogelu'r ddwy gloch fach mewn clochdy, y gallai un ohonynt fod o'r 13eg ganrif.	06/12/18

Abertawe ac Aberhonddu – Ceisiadau Rhestr ‘B’

Rhif y Cais	Eglwys	Gradd	Crynodeb o'r gwaith	Dyddiad cyflwyno gan yr ymgeisydd	Dyddiad penderfyniad y cofrestrwyd a nifer y dyddiau rhwng cyflwyno a'r penderfyniad	
2018-000180	Sant Ioan yr Efengylwyr, Tre-tŵr (5873)	II	Trwsio'r to i stopio problem lleithder/gollwng difrifol.	16/02/18	04/04/18	47
2018-000234	Y Santes Fair, Aberhonddu (5995)	II*	Adnewyddu Cofadail a cherrig palmant cyfagos.	12/04/18	26/06/18	75
2018-000236	Sant Mihangel a'r Angylion, Manselton (5584)	II	Trwsio'r to i atal lleithder	13/04/18	26/06/18	74
2018-000281	Dewi Sant, Penlle'r-gaer (5609)		Glanhau ac uwchraddio llythrennau ar y gofeb rhyfel yn y fynwent. Gwella'r ardal gyfagos.	05/07/18	16/08/18	42
2018-000325	Sant Nicolas-ar-y-Bryn, Townhill (5606)		Amnewid rhesi o gadeiriau pren wedi'u cysylltu â chadeiriau y gellir eu pentyrru.	15/08/18	13/09/18	29
2018-000431	Sant Michael, Casllwchwr (5480)		Atgyweirio wal ddwyreiniol y fynwent.	26/08/18	18/09/18	23
2018-000558	Sant Gwynno, Y Faenor (5977)		Atgyweirio ac ailadeiladu ardal fach o wal derfyn gan ddefnyddio cerrig sy'n bodoli eisoes a sment pwyntio/calch/tywod.	15/10/18	19/10/18	4

Abertawe ac Aberhonddu - Ceisiadau Hawleb Lawn

Rhif y cais	Eglwys	Gradd	Crynodeb o'r gwaith	Dyddiad cyflwyno gan yr ymgeisydd	Dyddiad penderfyniad y Canghellor a nifer y dyddiau rhwng cyflwyno'r cais a'r penderfyniad	
2018-000163	Sant Tomos, Abertawe (5763)	II	Gwerthu seddau bocs pren.	07/03/18	08/05/18	62
2018-000188	Sant Cynog, Bochrwyd (6003)	II	Adfer y Tŷ Marw unigryw o ganol y 19eg ganrif a chloddio pwll prawf tryliffiad i brofi ymarferoldeb gosod toiled yn yr Eglwys maes o law.	10/05/18	09/10/18	152
2018-000224	Sant Elli, Gilwern (5392)	II*	Gosod draen tir wal allanol ar hyd waliau 'r tŵr.	15/04/18	10/06/18	56
2018-000237	Sant Edmwnd, Crucywel (5872)	II*	Atgyweirio to'r gorllewin, delw, drws ffrynt mewnol newydd, canllaw electronig.	22/06/18	22/10/18	122
2018-000244	Y Santes Fair, Llanfair Llythynwg (5882)	I	Atgyweirio'r ceiliog gwynt difrodedig ar dŵr yr eglwys.	07/05/18	26/11/18	203
2018-000249	Eglwys Dewi Sant, Casllwchwr (5479)		Gosod cyflenwad trydan y tu allan.	03/05/18	02/07/18	60
2018-000251	Sant Illtyd, Llanilltyd Gŵyr (5660)	II*	Gosod canllaw newydd ar lwybr serth i fynedfa'r eglwys.	30/05/18	17/09/18	110
2018-000261	Sant Ilid, Crai (5685)		Atgyweirio chlochdy ac ailbwyntio mur y gorllewin ar lefel y clochdy.	09/08/18	03/10/18	55
2018-000270	Sant Tomos, Abertawe (5763)	II	Atgyweirio'r to a'r cyfarpar dŵr glaw fel y nodwyd yn yr archwiliadau pum-mlyneddol – atgyweirio fel yr oeddynt.	04/06/18	06/08/18	63
2018-000284	Sant Pedr, Llanbedr Ystrad Yw (5893)	II*	Gosod cadeiriau newydd yn yr eglwys.	15/06/18	22/07/18	37
2018-000287	Sant Bridget, Llansantffraid-Juxta-Usk (5780)	II	Wal ffiniol beryglus ac angen cwmpo coed mewn un rhan.	31/07/18	06/08/18	6
2018-000311	Sant Ioan, Hafod (5505)	II	Adeiladu drws newydd i greu allanfa argyfwng.	14/06/18	22/07/18	38
2018-000371	Sant Issui, Patricio (5892)	I	Gwella'r gwresogi.	05/08/18	17/09/18	43
2018-000372	Sant Mihangel a'r Angylion, Manselton (5584)	II	Gosod lamp sacrament.	21/09/18	09/11/18	49
2018-000434	Sant Mihangel, Casllwchwr (5480)		Adeiladu ffens ddiogelwch ar ffin ogleddol y fynwent.	07/09/18	12/10/18	35
2018-000547	Sant Cynog, Ystradgynlais (5412)		Boeler newydd.	15/10/18	09/11/18	25

PWY yw PWY: Aelodaeth Pwyllgor Ymgynghorol Esgobaeth Abertawe ac Aberhonddu

Christopher Vosper Canghellor
Tim Davenport Cofrestrydd

Aelodau Pwyllgor Ymgynghorol yr Esgobaeth:

Alan Jevons Cadeirydd y Pwyllgor ac Arddiacon Aberhonddu
Yr Hybarch Jonathan Davies Archddiacon Gŵyr
Y Parchedig Ganon Mark Beaton ... Clerig
Trevor Francis Pensaer
Trevor Thorpe Pensaer
Edith Evans Archaeolegydd
Judith Doyle Archaeolegydd
Richard Williams Cynghorydd Organau
Alun Adams Cynghorydd Ffenestri a Ffenestri Gwydr

Hefyd yn bresennol yng nghyfarfodydd y Pwyllgor:

Alison Amphlett Ysgrifennydd y Pwyllgor

Beth a phwy yw'r Comisiwn Cadeirlannau ac Eglwysi?

Mae gan y Comisiwn Cadeirlannau ac Eglwysi gylch gwaith eang (gweler isod), er mai ei brif swyddogaeth yw cynghori Corff Cynrychiolwyr yr Eglwys yng Nghymru, Cangellorion Esgobaethau a Phwyllgorau Cynghori Esgobaethau ar waith i Gadeirlannau ac eglwysi rhestredig o bwysigrwydd cenedlaethol. Gweithwyr proffesiynol sy'n dal i weithio neu wedi ymddeol yw aelodau'r Comisiwn ac mae ganddynt gyfoeth o brofiad gydag adeiladau hanesyddol, pensaernïaeth, cadwraeth adeiladau, archaeoleg a hanes celf.

Corff taleithiol yw'r Comisiwn a sefydlwyd i:

- gynghori cangellorion esgobaethau ar unrhyw ddeiseb am hawleb sy'n gysylltiedig â Chadeirlan;
- cynghori ar hawleb sy'n gysylltiedig ag eglwys heblaw Cadeirlan ar gais canghellor, cofrestrydd neu bwyllgor cynghori esgobaeth:

- ynghori unrhyw aelod neu gorff o aelodau o fewn yr Eglwys yng Nghymru ar ofalu, cadw, cynnal a chadw, trwsio a datblygu Cadeirlan neu eglwys arall;
- monitro gweithrediad y system hawlebau yn cynnwys gweithrediad Pwyllgorau Cynghori'r Esgobaeth, gweithdrefnau hawlebau a'r broses Esemptiad Eglwysig;
- cynghori Corff y Cynrychiolwyr ar dreftadaeth adeiledig.

Aelodau'r Comisiwn Cadeirlannau ac Eglwysi:

Tom Lloyd
Bob Silvester
Julian Orbach
Wyn Evans
Peter Welford
Douglas Hogg

Cadeirydd a Hanesydd Pensaernïol
Archaeolegydd
Hanesydd Pensaernïol
Esgob Tyddewi (wedi ymddeol)
Hanesydd Celf ac Ymgynghorydd Adeiladau Hanesyddol
Cynghorydd Pensaernïol

Cau Eglwysi ac Eglwysi Diangen

O bryd i'w gilydd, mae cynulleidfaoedd eglwysi lleol yn dod i'r casgliad na allant barhau i addoli a chenhadu mewn adeilad penodol mwyach. Nid yw hwn yn benderfyniad hawdd byth, yn enwedig pan fo eglwys wedi bod ar agor ers sawl cenhedlaeth.

Bydd y Cyngor Eglwysig yn gofyn i'r Esgob ddatgan yr eglwys fel un diangen. Wrth ystyried y cais, bydd yr Esgob yn gofyn am gyngor gan wahanol gyrff yn cynnwys Corff y Cynrychiolwyr (fel perchennog), Pwyllgor Eglwysi a Bugeiliol yr Esgobaeth (neu gyfwerth) neu Bwyllgor Cynghori'r Esgobaeth.

Cyn cael ei datgan fel eglwys ddiangen, mae hawlebau'n cael eu hystyried ar gyfer ymdrin â chynnwys yr eglwys a bydd gwasanaeth olaf yn cael ei gynnal. Wrth gael ei datgan yn ddiangen, mae eglwys yn dod yn gyfrifoldeb i Gorff Cynrychiolwyr yr Eglwys yng Nghymru (fel perchennog) a fydd yn ceisio dod o hyd i ddyfodol newydd i'r eglwys.

Mae Corff y Cynrychiolwyr yn ceisio trosglwyddo hen eglwysi i berchennog newydd lle bo'n bosibl. Gallant wneud hyn drwy eu gwerthu neu eu prydlesu. Weithiau, bydd eglwysi'n cael eu trosglwyddo i grwpiau

cymunedol neu ymddiriedolaethau cadwraeth neu ar gyfer eu troi/ailldatblygu yn dai fforddiadwy. Mae Corff y Cynrychiolwyr yn cyflogi 3 aelod o staff llawn amser yn awr i geisio rheoli'r portffolio hwn a chael dyfodol newydd cadarnhaol i bob adeilad gan reoli'r risgiau a'r gwaith trwsio yn y cyfamser.

Dros y deng mlynedd diwethaf, mae dros 130 o eglwysi wedi cau sef 10% o eglwysi yr Eglwys yng Nghymru. Ychydig o dystiolaeth sydd i awgrymu y bydd y duedd hon yn newid ac mae'n debygol o gynyddu dros y deng mlynedd nesaf. Bydd adroddiadau'r dyfodol yn nodi'r tueddiadau.

Eglwysi a nodwyd i gau yn 2018

PRSN	Cysegriad	Cyfeiriad	Rhestredig?
628	Sant Tudful	Farteg Road, Bryn, PORT TALBOT. CF34 9DU	Heb ei rhestru
3911	Cenhadaeth Dinas	Dinas Road, Dinas, TONYPANDY. CF40 1JD	Heb ei rhestru
4147	Sant Pedr	East Street, Goytre, PORT TALBOT. SA13 2YN	Heb ei rhestru
4422	Sant Siôr	St George-super-Ely, CAERDYDD. CF5 6ER	Rhestredig Gradd II
4549	Sant Luc	Stad Gellideg, Swansea Road, MERTHYR TUDFUL. CF48 1HB	Heb ei rhestru
5755	Sant Andreas	Norton, LLANANDRAS. LD8 2EY	Rhestredig Gradd II
5959	Sant Catwg	Brecon-Llandovery Rd, Llanspyddid, ABERHONDDU. LD3 8DP	Rhestredig Gradd II

Eglwysi sydd wedi'u datgan yn Ddiangen yn 2018

PRSN	Cysegriad	Cyfeiriad	Dyddiad y daeth yn ddiangen	Rhestredig?
921	Sant Tomos	Bylchau, DINBYCH. LL16 5LS	17/12/2018	Heb ei rhestru
1474	Eglwys Cenhadaeth Rhiwlas	Llansilin, CROESOSWALLT. SY10 7JH	17/12/2018	Heb ei rhestru
2400	Y Santes Fair	Ffordd Caernarfon, Y Felinheli, CAERNARFON. LL56 4JD	17/05/2018	Heb ei rhestru
4887	Sant Ioan yr Efengylwr	Park Street, Cwmcarn, Cross Keys, CASNEWYDD. NP11 7EL	28/06/2018	Heb ei rhestru
5048	Sant Ioan	Llangwm Isaf, BRYNBUGA NP15 1HA	28/06/2018	Rhestredig Gradd II

Prif Gysylltiadau a rhagor o wybodaeth

Esgobaeth Llanelwy

Swyddfa'r Esgobaeth, Stryd Fawr, Llanelwy, Sir Ddinbych LL17 0RD
01248 354999

E-bost: stasaphoffice@cinw.org.uk

Esgobaeth Bangor

Swyddfa'r Esgobaeth, Clos yr Eglwys Gadeiriol, Bangor LL57 1RL
01248 354999

E-bost: bangor@eglwysyngnghymru.org.uk

Esgobaeth Tyddewi

Swyddfa'r Esgobaeth, Abergwili, Caerfyrddin SA31 2JG
01267 236145

E-bost: diocese.stdavids@churchinwales.org.uk

Esgobaeth Llandaf

Swyddfa'r Esgobaeth, Y Cwrt, Llangrallo, Pen-y-bont ar Ogwr CF35 5EH
01656 868868

E-bost: diocese.llandaff@churchinwales.org.uk

Esgobaeth Mynwy

Swyddfa'r Esgobaeth, 64 Heol Caerau, Casnewydd NP20 4HJ
01633 267490

E-bost: MonmouthOffice@churchinwales.org.uk

Esgobaeth Abertawe ac Aberhonddu

Canolfan yr Esgobaeth, Clos yr Eglwys Gadeiriol, Aberhonddu. LD3 9DP
01874 623716

E-bost: diocese.swanbrec@churchinwales.org.uk

Corff Cynrychiolwyr yr Eglwys yng Nghymru

Yr Adran Eiddo
Yr Eglwys yng Nghymru, 2 Sgwâr Callaghan, Caerdydd CF10 5BT
029 20348200

E-bost: property@churchinwales.org.uk